libertate
solidaritate
dreptate

PUNCTE CARDINALE

ANUL I,
Nr. 8
1991
10
LEI

PERIODIC PENTRU AFIRMAREA VALORILOR DEMOCRATIEI CRESTINE

„Nu cred că mai este în lume vreo ţară în care să se consume atîta energie în politică"
MIRCEA ELIADE

CONSPIRAŢIE ÎMPOTRIVA ADEVĂRULUI

Un fapt care trece neobservat. În şcolile româneşti nu se mai predă, de la revoluţie încoace istoria contemporană. Motivul? E ceaţă. Nu se vede, Lipsa manualelor şcolare invocată de actualii diriguitori ai şcolii româneşti este o justificare pe cît de stîngace, pe atît de neconvingătoare. De genul celor invocate de televiziune de exemplu (a fost ceaţă, nu avem aparatură etc.) atunci cînd încerca să motiveze de ce nu s-a dat pe post un anume eveniment care nu convenea. Puterii, bineînţeles.

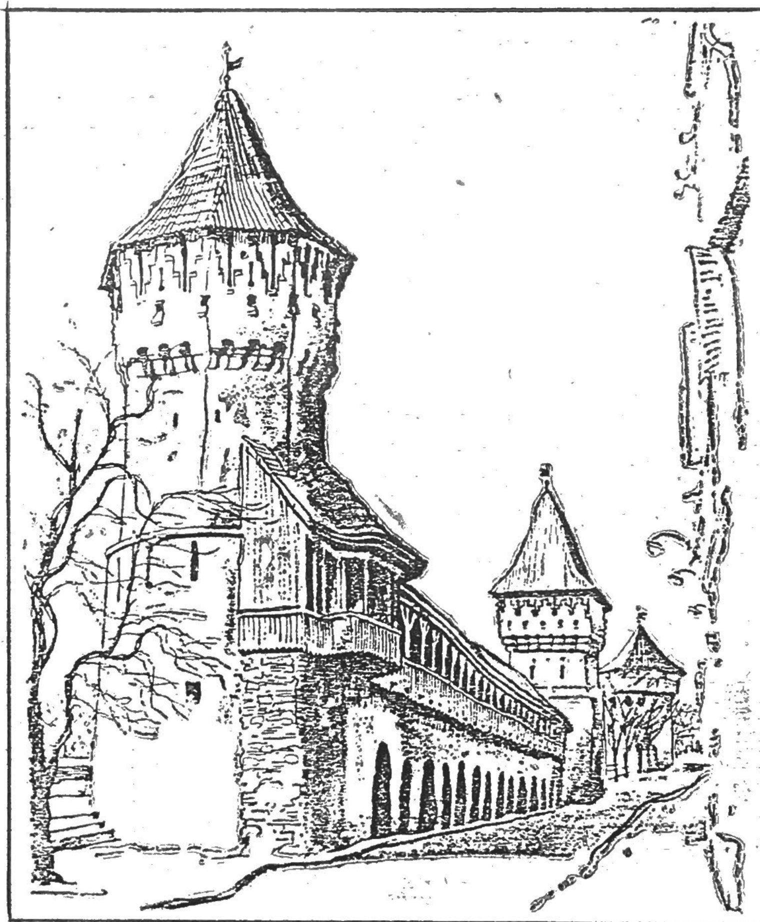
Lipsesc manualele şcolare. Sînt de acord. Şi un manual, de istorie mai ales, nu poate fi realizat de azi pe mîine. Iarăşi sînt de acord. Dar avem istorici, şi încă istorici competenţi şi obiectivi, care, în decurs de opt luni cîte s-au scurs de la revoluţie pînă la începerea anului şcolar 1990—1991, ar fi putut să redacteze, dacă li s-ar fi cerut, nu un manual definitiv — această muncă cere timp — ci un set de prelegeri după care să se ghideze profesorii de istorie în munca lor la catedră. Nu se putea face acest lucru? Ba da, se putea. Atunci de ce nu s-a făcut? Nu s-a făcut pentru simplul motiv că, procedîndu-se astfel, ar fi trebuit să se dea mînă liberă istoricilor să scrie istoria adevărată şi să spună o serie de adevăruri care nu ar fi convenit celor instalaţi la putere după revoluţie. Ar fi trebuit, printre altele de exemplu, să se spună adevărul (de data aceasta de către istorici, oficial, de la catedră, nu de un gazetar oarecare, într-o foaie oarecare) despre comunism şi despre crimele comise de cei ce l-au slujit, împotriva poporului român. Or, tocmai acest lucru nu se vrea. Să fie condamnat comunismul oficial. „A compromis idealurile nobile ale socialismului şi comunismului", declara, referindu-se la Ceauşescu, emanatul nr. 1 al revoluţiei în prima sa luare de cuvînt în faţa poporului, imediat după înscăunare. Şi a rămas credincios acestei poziţii (activitatea sa ulterioară demonstrează acest lucru) chiar dacă, uneori, sub presiunea evenimentelor sau din considerente electorale, a fost nevoit să facă, fără convingere însă, şi numai cu jumătate de gură, şi altfel de declaraţii.

Dacă privim cu luciditate în urmă, la ceea ce s-a întîmplat în cele aproape douăzeci de luni care s-au scurs de la revoluţie, vom observa că, de fapt, echipa care a preluat puterea după evenimentele din decembrie 1989 a fost mai preocupată de salvarea şi perpetuarea structurilor vechiului regim decît de scoaterea ţării din marasmul moral şi material în care a fost adusă de comunişti. Şi nici nu putea să fie altfel de vreme ce marea majoritate a celor ce formează această echipă sînt foşti activişti ai fostului partid comunist care au tot interesul ca vinovăţia lor şi a sistemului pe care l-au slujit cu zel şi abnegaţie să fie trecută sub tăcere.

Ar mai fi putut, de exemplu, domnul Bîrlădeanu să prezideze cu atîta nonşalanţă, parlamentul simbolic de la Alba Iulia cu ocazia sărbătoririi zilei de 1 Decembrie dacă, oficial, de la catedră, li s-ar fi spus elevilor şi, prin mass-media, ţării întregi, că partidul comunist, al cărui slujitor zelos a fost şi dumnealui, a condamnat cu vehemenţă actul unirii tuturor românilor în graniţele lor fireşti, considerîndu-l un act imperialist? Sau, ar mai fi avut tovarăşul Verdeţ, fost prim-ministru al lui Ceauşescu, îndrăzneala să creeze un

(continuare în pag. a IV-a)

Demostene ANDRONESCU

Ilustraţia acestui număr din PUNCTE CARDINALE este semnată de mult regretata graficiană şi pictoriţă IULIANA FABRITIUS-DANCU

DIN SUMAR

Trei morale: individualistă, comunistă, creștină

Locul eticii în cugetarea universală

Orice sistem de gîndire pe care autorul său îl dorește complet este încununat cu concluzii de ordin etic. Așa cere buna tradiție filosofică și așa este firesc să fie, întrucît, cea mai clară definire a omului, către care converg cercetările filosofice, rezultă din poziția acestuia față de bine și de rău.

Binele și răul sînt principii în planul spiritual și nu au sens decît pentru deținătorii de spirit: **Dumnezeu** (spirit pur necreat), **duhurile celeste și cele demonice** (spirite create) și **omul** (singurul viețuitor terestru înzestrat cu spirit).

S-ar părea că pentru mulți făuritori de sisteme filosofice sau sociale, rezolvarea celorlalte probleme teoretice de bază ar constitui numai trepte pentru abordarea cu suficientă întemeiere a tulburătoarei întrebări asupra binelui și răului, singura care de fapt conferă un rost ființării noastre.

Asemenea configurare tematică este prezentă la creatorii de sisteme monumentale de la Platon, Aristotel, Augustin și Thomas de Aquino pînă la mai modernii Descartes, Spinoza, Leibniz, Kant, Hegel și Bergson, ba chiar și la plăsmuitorii unor „morale"... imorale, ca Hobbes, Schopenhauer, Nietzsche, Sartre și Marx (cu a sa „morală a urii și luptei de clasă").

Morala individualistă

Etica presupune o precizare a pozițiilor față de Dumnezeu, Univers și întreaga Umanitate. De aceea s-ar putea crede că are totdeauna o intenționalitate și finalitate socială, ceea ce nu este deloc adevărat. Încă din antichitate au existat orientări ce situau idealul moral în plăcerea fizică, imediată și cît mai intensă a insului ((hedonism) sau în căutarea fericirii nu numai sub aspectul senzorial, ci și al satisfacțiilor sufletești, dar pe plan strict personal ((epicureism, eudemonism). Chiar și morala contemporană de uz curent în Occident nu este decît o variantă a eudemonismului, doctrina fericirii pămîntene personale. În țara noastră, ea a fost teoretizată de P. P. Negulescu, în perioada interbelică, în lucrarea „Destinul omenirii". O asemenea doctrină se bazează pe liberul joc al intereselor personale și presupune o prețuire prioritară a valorilor economice, materiale, în raport cu cele spirituale. Ea poate duce la un progres civilizatoriu tehnico-material într-o lume înrobită confortului și comodității, dar nu poate înlătura tirania insticteior, patimilor și setei de dominare a celor din jur, acestea fiind tot atîtea surse de rău și suferință în planul social. Morala fericirii personale nu îngăduie saltul pe o treaptă superioară a apropierii omului de dumnezeu. Ea îl plafonează pe individ la o condiție umană mediocră, predominant impregnată de păcat și — după expresia unor existențialiști — de „căderea la lucruri", adică de situare excesivă în orizontul material și egoist al vieții.

Morala comunistă

Dacă în cazul individualismului lucrurile sînt oarecum clare, existînd concordanță între formularea teoretică și comportamentul practic, zările se încețoșează cînd trecem în domeniul unei doctrine duplicitare cum este cea comunistă. În cadrul materialismului istoric se afirmă că orînduirea comunistă, începînd chiar din stadiul socialist, asigură binele general al popoarelor și fericirea întregii umanități. La nivel faptic însă, ea naște, promovează și stimulează conștient o monstruoasă voință de putere personală a conducătorilor, în detrimentul marilor mase, și un egoism instinctual, cvasianimalic al indivizilor ce compun aceste mase. Întîlnim aici poate cea mai flagrantă contradicție între formularea teoretică și aplicarea practică, într-un sistem ce abundă în neconcordanțe și distanțe uriașe de la intențiile declarate pînă la fapte.

Dacă în cel puțin unul din statele cu regim comunist, fost sau actual, s-ar fi manifestat preocupare reală și rodnică pentru interesele generale ale populației, am mai putea crede că generosul ideal propagandistic marxist-leninist poate fi uneori slujit cu bună credință, dar cum situațiile de fapt arată cît se poate de limpede că **absolut toate societățile de tip comunist** generează o mentalitate în care binele și fericirea sînt echivalente cu puterea, belșugul și privilegiile de care se bucură nomenclatura, aparatnicii, activiștii de partid, securitatea și colaboratorii lor apropiați, în timp ce mulțimile de muncitori cu brațele sau intelectul sînt reduse în mod conștient la sărăcie materială, lipsă de libertate, teamă permanentă și regres spiritual, orice iluzie este nu numai inutilă dar și de-a dreptul vinovată. Formulele strălucitor poleite ale marxismului sînt destinate doar amăgirii și aservirii mulțimilor.

Aici își găsesc aplicarea directă cuvintele Mîntuitorului: „Feriți-vă de proorocii mincinoși! Ei vin la voi îmbrăcați în haine de oi, dar pe dinlăuntru sînt adevărați lupi răpitori. Îi veți cunoaște după roadele lor. Culeg oare oamenii struguri din spini, sau smochine din mărăcini? (...) orice pom bun face roade bune, dar pomul rău face roade rele". (Matei 7, 15—19).

Morala creștină

În opoziție cu cele două orientări amenționate, care au în comun atașamentul predominant față de valorile materiale, economice, morala creștină apare ca un corp de principii și norme consacrate în principal înălțării spirituale și numai apoi îndestulării materiale cumpătate a comunităților omenești. „Nu numai cu pîine va trăi omul, ci și cu orice cuvînt care iese din gura lui Dumnezeu" (Luca, 4, 4).

Firul de aur al eticii creștine este armonia dintre spirit și materie, cu un cuvenit ascendent al primului față de cea de a doua componentă a ființei umane. Firul acesta se desfășoară în perspectiva mîntuirii, nu numai individuale, ci și colective. Există o solidaritate originară între ins și întregul gen uman, manifestată în primul rînd la nivelul familiei, apoi la acela al Neamului și al Bisericii, care ar trebui să fie universală; marginile iubirii și solidarității creștine cuprind însă întreaga unitate. În cadrul lor, creștinul autentic se simte răspunzător pentru buna stare a tuturor, nu neapărat pentru cea personală. El răspunde parțial chiar și pentru păcatele altora, pe care nu i-a sfătuit, îndrumat și convertit suficient pentru adevărata trăire ce conferă demnitate înaintea lui Dumnezeu.

Morala creștină enunță teoretic și realizează practic altruismul. Sufletul creștinului care se simte ostaș al lui Christos arde, uneori pînă la mistuire, în flacăra rîvnei pentru semeni. El poartă războiul nevăzut cu răul din sine și războiul cu relele ce se manifestă în planul public. „Să nu credeți că am venit să aduc pacea. Nu am venit să aduc pacea, ci sabia", spunea Iisus. Bine înțeles că aici „sabia" este înțeleasă ca simbol al luptei spirituale.

Pentru Berdiaev, truditor pe tărîmul îmbogățirii și înnoirii creștine, porțile de pătrundere a răului în lume sînt cinci: păcatul, neștiința, boala, războiul și sărăcia. Cei chemați să le înlăture sînt respectiv: preoții, cărturarii (oamenii de cultură), tămăduitorii (medicii), făcătorii de pace (pacifiștii) și dregătorii treburilor publice (conducătorii politici).

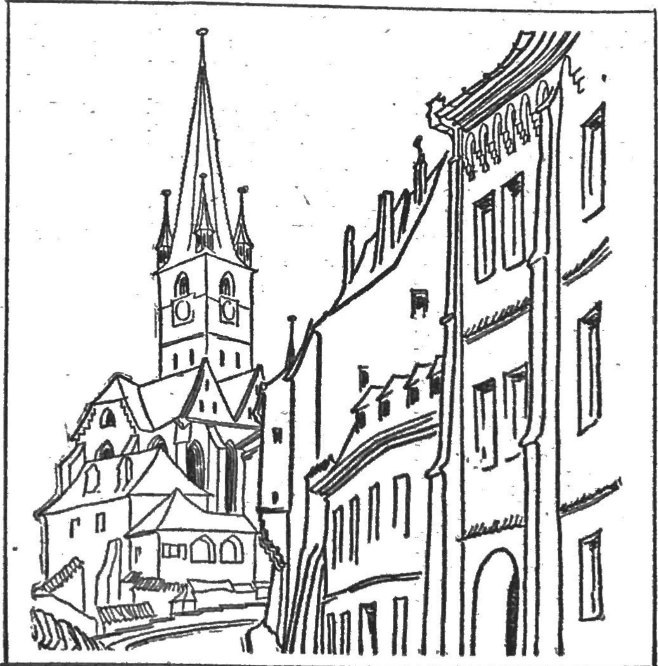
În fața situației deplorabile a moralității românești, în momentul actual, cînd oamenii sînt, unii derutați, alții cuprinși de disperare, alții cufundați într-un marasm al corupției din care nu găsesc puterea să se smulgă, se pare că singurul recurs eficient este cel la morala creștină. „Veniți la Mine, voi toți cei trudiți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi" răsună cuvintele alinătoare ale Mîntuitorului. Dar „veniți la Mine", care implică îmbrățișarea spiritualității creștine, reprezintă mai mult decît un îndemn la revirimentul moral. În remarcabila sinteză filosofică creștină a lui Teilhard de Chardin, Christos este prezentat atît ca „alfa", originea „fenomenului uman", cît și ca „omega", ținta împlinirii omenești desăvîrșite, corespunzătoare „Theosis"-ului ortodox, adică „îndumnezeirii" omului. Ridicarea omenirii în acest stadiu superior al necontenitei evoluții — fenomen cosmic ce nu poate fi stăvilit — ar constitui o depășire a actualei noastre condiții, o mutație prin apariția unei forme noi de viață, pe care Teilhard de Chardin o numește „ultra-umanul", iar academicianul român Eugen Macovschi o prezintă, din perspectiva științifică drept stadiul „enisic" (tainic) al viitoarei dezvoltări a vieții pe pămînt. În acest stadiu datorită structurii spiritualizate a noii forme de viață derivată din actualul uman, valorile morale s-ar bucura de o prețuire mai mare decît cele materiale. Noua făptură s-ar caracteriza prin „trăirea în spirit".

Pînă atunci însă, ne vedem confruntați cu cerințele imediate ale vieții noastre sociale românești. Rezolvarea lor nu o poate aduce în nici un caz o orînduire de tip comunist sau neocomunist — în care satanizarea sufletească este un fenomen atît de răspîndit încît a ajuns să fie considerat firesc, deși duce la evidentă prăbușire materială și morală — dar nici o orînduire capitalistă, în care, după cum cu dreptate observa Alexander Soljenitsin, ideea de dreptate socială este adeseori neglijată și mentalitatea curentă se axează pe supraestimarea valorilor materiale și pe o marcată tendință spre superficialitate și libertinaj (nu pe libertatea cumpănită, bine înțeleasă).

Din fericire există, în domeniul politico-social, a treia cale, trecută cu vederea de mulți, dar de departe superioară celorlalte două: calea orînduirii creștine sociale *), care propune nu numai morala iubirii între oameni, ci și obiective maiprecise: muncă disciplinată și conștiincioasă, corectitudine, dreptate, sinceritate, încredere în Dumnezeu. Este calea care ne poate da bucuria folosirii bunurilor pămîntești în deplină curăție, calea care ne conduce din nou la El, tainicul nostru început și gloriosul nostru sfîrșit.

*) A se vedea recenta enciclică „Sollicitudo rei socialis" (1986), a actualului papă, Ioan Paul al II-lea.

Alexandru Virgil IOANID

MONARHIE SAU REPUBLICĂ

Alternativa republică sau monarhie cu care sînt deja confruntați în forul lor intim cei mai mulți dintre români, nu va mai putea fi ocultată mult timp de actuala Putere. Mai devreme sau mai tîrziu ea va trebui să fie înscrisă pe unul din primele locuri în lista de priorități ale problemelor politice ce urmează a fi rezolvate.

Gravitatea și semnificația deosebită pe care o poartă în sine răspunsul la alternativa republică sau monarhie rezidă în faptul că prin poziția adoptată se pune o piatră la temelia României de mîine. Și temeliile unui edificiu nu pot fi schimbate de la o zi la alta. Dacă prescripțiile unei legi ordinare pot fi modificate de la o legislatură la alta fără ca modificarea să afecteze în profunzime stabilitatea societății, modificarea formei de guvernămînt este de neconceput în ritmul succesiunii diferitelor formațiuni politice la guvernarea unui stat. De aceea, cei chemați să decidă dacă optează pentru monarhie sau republică trebuie să fie conștienți de importanța deciziei lor.

În România instituția monarhică a cunoscut o îndelungă perioadă de respect și prețuire atît din partea populației, cît și din partea conducătorilor politici, indiferent de orientarea lor. Să ne gîndim numai la evenimentele dramatice din Moldova în 1917 cînd armata română, alcătuită în cea mai mare parte din oameni simpli, din țărani, și-a îndeplinit fără șovăire jurămîntul de credință față de țară și rege, refuzînd să se alăture trupelor rusești, infestate de ciuma roșie, pentru a instaura și în România soviete comuniste. Dealungul domniei marilor noștri regi, Carol I și Ferdinand, țara s-a identificat cu tronul și tronul cu țara.

Din păcate această benefică identitate pentru evoluția României a fost compromisă din interiorul instituției monarhice. După o serie de grave greșeli privind moralitatea comise de prințul Carol, urmașul la tron al regelui Ferdinand, atît regele cît și marele său sfetnic Ion I.C. Brătianu l-au constrîns pe ușuraticul prinț să renunțe la 4 ianuarie 1926 la drepturile sale la tronul României. Ce a urmat se știe. La 20 iulie 1927 regele Ferdinand moare. Conform Constituției din 29 martie 1923 prințul Mihai, în vîrstă de 6 ani, este declarat rege al României, dar pînă la atingerea vîrstei majoratului este instituită o locotenență regală compusă din trei persoane care va îndeplini prerogativele regale. Persoane străine de interesele adevărate ale țării, ajutate indirect de conducători politici șovăitori, la 6 iunie 1930, îl readuc în țară pe ex-prințul Carol, îl detronează pe regele Mihai I, încredințînd tronul celui care pînă la 6 septembrie 1940 va conduce țara sub numele de Carol al II-lea. O perioadă de tristă amintire din istoria României care se va încheia cu pierderea Basarabiei, Bucovinei, Ținutului Herței, Cadrilaterului și Ardealului de Nord.

Pentru înțelegerea implicațiilor morale care stau la baza raporturilor dintre poporul român și instituția monarhiei, data de 6 septembrie 1940 are o deosebită semnificație. Fără a contesta deplina sa adeziune la instituția monarhiei, la 6 septembrie 1940 poporul român a arătat că este capabil să facă distincția între instituție și reprezentantul ei, dar mai ales a subliniat faptul că toleranța față de un monarh nedemn are o limită și cînd această limită este depășită, poporul nu-l mai acceptă.

În lumina acestei constatări, problema alternativei republică sau monarhie se lărgește cu o nouă dimensiune. Legitimitatea morală a suveranului în cazul în care se optează pentru monarhie. Această nouă dimensiune devine majoră deîndată ce într-o ierarhie a valorilor, valoarea politică este subordonată valorii morale. Dacă însă se acordă prioritate valorii economice față de toate celelalte valori, sau valorii politice, așa cum se petrec lucrurile în regimurile comuniste și neocomuniste, problema prestanței morale a monarhului apare ca o pretenție desuetă.

În acest context trebuie să afirmăm din capul locului că, fideli principiilor democrației creștine, sîntem adepții dominantei valorii morale într-o ierarhie a valorilor pe care o dorim instaurată în România. Această poziție nu este însă nici absolută și nici exclusivistă. Democrația creștină caută să îmbine și să unifice puncte de vedere diferite prin subordonarea lor aceluiași sistem de valori și aceleiași finalități. De aceea în paginile dedicate alternativei republică sau monarhie, pe care o inaugurăm începînd cu acest număr, acceptăm orice punct de vedere cu condiția ca el să exprime intenția sinceră de a oferi o soluție conformă cu tradițiile și aspirațiile poporului român la problema viitoarei forme de guvernămînt.

PUNCTE CARDINALE

MONARH? CE FEL?

Țin să precizez, de la început, că nu sînt împotriva monarhiei ca instituție; cum nu sînt nici în favoarea unei forme de guvernare republicană. Pentru că nu instituția ci omul sfințește locul. În trecutul nostru găsim sumedenie de exemple care să ilustreze această înțeleaptă zicală, adică și oameni străluciți dar și de cei de tristă memorie. În istoria îndepărtată, în cea recentă, ba chiar și în zilele noastre personalitatea, valoarea conducătorului de stat se judeca, și se judecă, numai de pe poziția responsabilității ce-o are față de națiunea ce-o conduce: pe care în primul rînd trebuie s-o apere, apoi să-i asigure o viață de cinste și bunăstare. Dacă aceste exigențe nu sînt satisfăcute nici monarhul, nici președintele nu-și justifică tronul sau funcția.

Se discută de cîtva timp, iar mai recent cu mare pasiune, dacă Mihai, care a abdicat în 1947, mai are dreptul sau nu, să se considere, sau să fie considerat, rege și dacă România mai are nevoie ca el, Mihai, să-i fie iarăși, pentru a treia oară, monarh.

Cred că termenii în care e pusă, dar mai ales discutată problema, în presa din țară ca și în cea din exil, nu sînt termenii adevărați. Pentru că nu în funcție de comuniști, de aliații lor și de ce au făcut ei cu coroana României trebuie analizată situația fostului monarh. Problema trebuie judecată, și verdictul dat, exclusiv, pe baza acțiunilor fostului rege; măsura comportamentului său în timpul cînd el putea, în mod liber să-și exercite prerogativele, să fie criteriul. El avea obligația, ca REGE, să prevadă, să aleagă modul cel mai bun de a-și servi țara. Or, el liber și-a însușit, și apoi semnat, actul de abdicare și proclamația către țară, dată cu această ocazie. S-au făcut presiuni dar în ce măsură regele a rezistat presiunilor, ca să rămînă rege? Că Groza și Gheorghiu-Dej au amenințat că vor ucide o mie de studenți în cazul că regele nu abdică e posibil avînd în vedere că erau lipsiți de orice morală, afară de cea „proletară", pe care o afișau ca sperietoare, dar să-i crezi că sînt și în stare s-o facă înseamnă să te situezi sub nivelul lor intelectual, lăsîndu-te păcălit de o astfel de gogoriță. Comuniștii aveau nevoie de un act iscălit în original, deci voluntar, pentru ca să poată spune că însuși regele își recunoaște anacronismul și acceptă să părăsească tronul și țara, doar cu un tren încărcat de prieteni și valize.

Nici versiunea că în 1947 regele ar fi fost prea tînăr ca să poată să fie înțelept nu stă în picioare pentru că tînăr era cînd se proclama înțelept că l-a arestat, în casa lui, pe Ion Antonescu, lăsînd frontul de luptă prada bolșevicilor. Eram în linia întîi, la Iași, în noaptea de 23 August 1944, alături de mii de Ioni și de Gheorghe, cînd Mircea Ioanițiu, din porunca regelui tînăr, îi punea pistolul în piept șefului armatei. Era tot tînărul Mihai atunci cînd, în loc să-l țină la arest sub ocrotirea legii românești, după care trebuia, dacă trebuia, să fie judecat, nu să fie dat pe mîna bandei lui Bodnăraș care l-a expediat la Lublianca. Acum se știe că în infama închisoare sovietică mareșalul Ion Antonescu a fost mai omenește tratat decît de regele țării lui. A fost tînăr Mihai cînd, imediat după 23 August, fugind din București pînă sub Munții Gorjului, a refuzat să acorde protecție d-nei Maria Antonescu și altor două femei care ajunseseră în zonă, fugind și ele de urgia năvălitorilor. Rege tînăr și frumos, trei femei ți-au cerut să le ajuți, să le salvezi viața, și n-ai vrut!

Tot tînăr și înțelept s-a socotit Mihai-rege atunci cînd a acceptat cea mai mare decorație sovietică, dată de Stalin. Cine a văzut documentarul proiectat pe ecranul televizoarelor europene n-a rămas prea încîntat de jovialitatea cu care tînărul rege și regina mamă ciocneau paharele cu generalii sovietici. Tînăr a rămas Mihai și după frauda electorală din 1946 cînd, împotriva faptului că i s-a atras atenția, a inaugurat oficial parlamentul comunist, deschizînd astfel calea teroarei care avea să urmeze neîntîrziat. Și a fost tot înțelept și tînăr, și „abil", cînd n-a putut fi găsit să semneze actul de grațiere pentru mareșalul Antonescu. Ce regească tinerețe ați dovedit maiestate cînd un grup de studenți români, pribegi, v-au cerut, în nenumărate rînduri, de sus de la Fiesole, unde se găseau cu burse de la UNESCO, să-i primiți la Villa Sparta, și nu i-ați primit. De ce timp de patruzeci de ani cel care fusese regele României a refuzat să stea de vorbă cu românii din exil? Nu-i permiteau legile elvețiene să facă nici o acțiune politică? Dar regele, dacă e rege, rămîne așa în orice circumstanță. Nici o lege străină nu-i poate anula calitatea. Dacă abdică, cum a făcut și Carol al doilea, s-a dus, își vede de afacerile personale și nu se mai ocupă nimenea de el și el de nimenea. E mai cinstit așa și e mai util pentru țara pe care a pă-

(continuare în pag. a IV-a)

Nicolae ILIESCU,
Harvard University

Privindu-ne și cu ochii altora...

Monarhie și referendum

(articol apărut în revista spaniolă „ABC")

Monarhia este, înainte de toate, la acest sfîrșit de secol XX, o putere istorică bazată pe continuitatea dinastică și pe sprijinul popular. A face un **referendum** cu privire la ea, cum se pretinde în România, este o eroare doctrinară de principiu. Chiar presupunînd că regele Mihai I ar avea cîștig de cauză în urma acestui **referendum**, Instituția monarhică ar renaște bolnavă, căci ea ar rezulta din înfruntarea inevitabilă a unor români cu alți români. Or, Monarhia este a tuturor sau nu este deloc. Ceea ce s-ar cuveni făcut în România, cum de altfel s-a procedat și în Spania, ar fi să se ajungă la un consens și să se voteze o Constituție care să asigure poporului drepturile și libertățile și în cadrul căreia să-și afle locul și Instituția monarhică, ca formă de Stat. Dreptul dinastic nu trebuie să fie supus **referendumului** public; un asemenea procedeu ar compromite grav însăși funcția de virtual factor de arbitraj și moderație pe care este chemată s-o îndeplinească Coroana și cel ce o reprezintă.

Aceste reflecții au fost pricinuite de o informație recentă primită de ABC, conform căreia Ministrul Afacerilor Externe, dl. Fernandez Ordonez — expunînd cîteva din considerațiile sale privitoare la noua securitate europeană — semnala că unele țări intenționează să folosească formule de consultare populară, „ca de exemplu România, unde se plănuiește un **referendum** pentru Monarhie sau Republică, Guvernul considerînd că ar fi de dorit ca situația să se clarifice pe cît posibil înaintea reformării Constituției".

Situația specială pe care o traversează unele țări aflate în stadiul post-totalitar le situează, evident, într-o „zonă gri", în care trebuie să mediteze serios asupra propriului viitor, iar nu să facă jocul unui oportunism politic ascuns sub alibiul stării de urgență.

După cum explica în ianuarie trecut, cu multă luciditate, Regele Mihai I al României reporterului de la ABC, „punctul central pe care mi-ar place să-l împrumut de la spanioli este modelul tranziției de la dictatură la democrație". Și adăuga: „Este vorba de a instaura o libertate adevărată, de a impune un sistem democratic de viață și o optimă formulă parlamentară".

Referendumurile asupra acestei chestiuni s-au soldat de multe ori cu rezultate potrivnice Monarhiei — ca în Italia postbelică sau ca în Grecia, după căderea dictaturii militare. Calea cea mai înțeleaptă, scutită de manipulări și de puncte de vedere partinice (Monarhia constituțională aflîndu-se, prin definiție, în slujba tuturor cetățenilor, dincolo de orice opțiune politică particulară), ar fi votarea unei **Carta Magna** în care Coroana să figureze ca formă de Stat.

Monarhia și Republica sînt două forme de guvernămînt valide, dar deosebite prin originea lor. Monarhia se întemeiază pe „votul universal" al veacurilor, pe integrarea într-o instituție suprapartidistă a întregii memorii a unei națiuni, sub toate aspectele ei: religios, cultural, social și inclusiv antropologic. Monarhia parlamentară încorporează toate aceste elemente și le pune de acord cu voința populară prin intermediul Constituțiilor democratice.

Ceea ce s-ar cuveni făcut în România, dacă este adevărat că diriguitorii săi înfruntă situația cu toată responsabilitatea istorică pe care și-au asumat-o, rămîne așadar elaborarea unei Constituții în care o componentă majoră, alături de acelea ale suveranității naționale, pluripartitismului politic și pieței libere, să fie și Monarhia parlamentară ca formă de guvernămînt. Această Constituție, aprobată de Camerele Legislative, poate și trebuie să fie supusă în ansamblul ei unui **referendum** popular. Monarhia, prin urmare, nu trebuie în nici un caz să fie supusă separat unui **referendum** în România, ci ea ar trebui să se sprijine pe asentimentul popular laolaltă cu tot sistemul politic pe care națiunea și-l va asuma prin și în cadrul Constituției. Această este ceea ce își dorește de bună seamă poporul român.

(ABC, Madrid, Duminică, 10 Februarie 1991, pag. 50).

Traducere de **Anca Crivăț**

RELAȚII EPISTOLARE CU – DIE CHRISTLICH DEMOKRATISCHE UNION DEUTSCHLANDS

Mult stimate domnule Klaus Francke,

Am considerat prilejul oferit de Prefectura județului Sibiu, partidelor politice, de a participa la o întîlnire și un schimb de opinii cu o delegație parlamentară germană ca deosebit de binevenit. Aceasta întrucît întreaga delegație era alcătuită din reprezentanți ai UNIUNII DEMOCRAT CREȘTINE din Germania, dumneavoastră, Klaus Francke, colegul dumneavoastră din Bundestag, domnul Peter Harry Corstersen, deputat, ca și doamna Bettine Weiland, referentă pentru relațiile externe ale U.D.C.-ului.

Bucuria, îndeosebi a noastră care ne consideram, în calitate de membri ai Uniunii Democrat Creștine din România, apropiați pe tărîm spiritual, de delegația germană, a fost de scurtă durată. Practic ea s-a stins încă de la începutul întîlnirii.

Pentru a fi cît mai conciși, vom enumera pe puncte temeiurile noastre de nemulțumire.

1. Am fost neplăcut surprinși de totala necunoaștere, iar pe alocuri de cunoașterea deformată a realităților României actuale de către un reprezentant al Bundestagului, a cărui principală obligație ar fi trebuit să fie tocmai cunoașterea acestor realități.

2. Este pentru prima oară cînd aflăm din gura unui reprezentant al democrației occidentale, că alegerile de la 20 mai 1990 au fost total libere și că actualul președinte, guvernul și parlamentul sînt instituții reprezentative și recunoscute, ca atare, de către întregul Occident.

3. Întrebarea dumneavoastră dacă înainte de octombrie 1989 am fi avut curajul să ne exprimăm așa cum v-am vorbit la întîlnirea noastră, nu este numai jignitoare, ci deadreptul insultătoare. Sute de mii de români au vorbit deschis și cu glas tare, cu mult înainte de octombrie 1989, împotriva dictaturii comuniste și au făcut, pentru atitudinea lor, ani mulți și grei de temniță. Să mai amintim și de cei, mulți, foarte mulți, care au fost asasinați de Securitatea comunistă în închisori și în lagărele de muncă forțată în această perioadă? Am fi fost nespus de fericiți dacă ați fi propus să se țină un moment de reculegere în memoria lor!

Ați încercat, într-un mod jignitor, să ne țineți un curs de alfabetizare în problematica minorităților naționale și ați dovedit o totală opacitate în a înțelege că problema minorităților, nu numai în România, dar în toate țările care se străduiesc să renască din infernul comunist, trebuie tratată în contextul moștenirii comuniste. Este oare nevoie să vă reamintim că o asemenea problemă nu a existat în România anterior instaurării dictaturii comuniste? Oare conaționalii dumneavoastră de la Forumul Democratic German, cu care v-ați întreținut înainte de a participa la întîlnirea cu noi, nu v-au relatat cum au trăit și cum au fost tratați în România pînă la instaurarea dictaturii roșii?

4. Este regretabil faptul că un deputat C.D.U. însărcinat de Bundestag cu relațiile cu România citează ca sursă de informații pe **„colegul domniei sale"**, senatorul Sergiu Nicolaescu. Noi, opoziția anticomunistă din România, avem un punct de vedere precis cu privire la principalii vinovați de dezastrul material și, în principal, de dezastrul moral al țării. Cei care poartă pe umerii lor această vinovăție sînt în primul rînd aceia care au atentat, conștient, la pervertirea conștiințelor oamenilor. Și unul dintre aceștia este actualul senator Sergiu Nicolaescu, reprezentantul F.S.N.-ului în parlament. Prin filmele pe care le-a creat în timpul dictaturii comuniste acest activist departid a răstălmăcit cu nerușinare faptele și adevărul, făcînd eroi naționali din torționarii comuniști și criminali odioși din adevărații luptători pentru libertate.

5. Intervenția tînărului inginer care v-a indispus atît demult, ar fi trebuit să fie analizată atent pentru a extrage din ea învățămintele pe care vi le-a sugerat. Dacă pînă la prăbușirea Cortinei de Fier, regimul comunist ne ținea într-o temniță străjuită din interior, acum democrațiile occidentale ne-au închis într-un ghetto, foarte bine păzit și nu ne-ar mira dacă într-o bună zi nu vom fi obligați să purtăm o stea galbenă spre a fi identificați cu ușurință de către generozitatea occidentală.

Este regretabil, domnule Francke, că uitați că România face parte din Europa și, cel puțin reprezentanții partidelor de opoziție, nu au nevoie să fie alfabetizați pe teme de democrație. Principiile democrației creștine, atît de clar formulate în **Grundsatzprogramm der Christlich Demokratischen Union Deutschlands**, ar fi trebuit să vă determine să renunțați la tonul de Feldwebel al unei democrații, nu cu mult mai veche decît democrația românească.

6. Este regretabil, domnule Francke, să nu știți că războiul partidelor de opoziție din România nu este purtat împotriva celor 3,5 milioane de membri ai fostului partid comunist, ci doar împotriva nomenclaturii și celor care au făcut parte din aparatul de represiune, Securitatea. Primii au comis cele mai grave crime, ucigînd sufletul neamului românesc, ceilalți crime brutale, ucigînd oameni, bătrîni și tineri, bărbați și femei și chiar copii, pentru singura vină de a fi iubit libertatea și de a-și fi iubit neamul și țara.

7. În ce privește pledoaria dumneavoastră pentru a renunța la ideea de a reclama restituirea către proprietarii lor a bunurilor confiscate abuziv de regimul comunist, vă sfătuim să vă interesați cum a procedat guvernul german în această problemă și, abia după aceea, să ne dați sfaturi.

În încheiere sîntem obligați să ne întrebăm ce argumente a folosit actuala Putere din România pentru a vă determina să vă însușiți cu atîta fidelitate optica oficială.

În speranța că, citind rîndurile noastre, veți reflecta asupra dezamăgirii pe care ați provocat-o membrilor formațiunii noastre politice, vă asigurăm de constanța adeziunii noastre la valorile democrației crestine.

UNIUNEA DEMOCRAT CRESTINĂ
ORGANIZAȚIA SIBIU

Conspirație împotriva adevărului

(urmare din pag. 1)

partid neocomunist dacă s-ar spune răspicat în lecțiile de istorie și în alte publicații că acest tovarăș este, cel puțin, tot atît de vinovat de dezastrul în care a fost adusă țara ca și Dăscălescu, de exemplu? Sau, ne-ar mai da astăzi lecții de democrație domnul Brucan dacă s-ar releva faptul că dumnealui a fost, vreme îndelungată, unul dintre ideologii de frunte ai fostului partid comunist? Nu, cu siguranță că nu. Sau dacă ar face-o, ar face-o cu mai puțin spor pentru el și pentru cei din clica lui.

S-a vorbit, imediat după revoluție, despre necesitatea (re)creării societății civile românești distrusă în cei 45 de ani de regim comunist. Or, pentru construirea unei societăți civile conștiente, care să se poată orienta în dezordinea politică de azi, cunoașterea istoriei, și, mai ales, a istoriei recente, este o condiție indispensabilă. Puterea actuală nu are, însă, nevoie de o asemenea societate. Ea are nevoie de o masă amorfă și ignorantă care să poată fi ușor de manevrat și care să nu-i pună la îndoială pretinsele ei bune intenții.

Desigur, pe undeva prin laboratoarele Puterii, sub directa supraveghere a noilor ideologi, se scriu, printre altele, și noile manuale de istorie. Dacă lucrurile vor merge pe făgașul pe care au pornit, nu-i greu de imaginat cum vor arăta aceste manuale. Ele vor conține, probabil, și unele jumătăți de adevăr spuse, însă, în așa fel și în atare context, încît să mărească confuzia. Istoria pe care o va scrie puterea actuală, dacă va apuca să o scrie, va fi ceea ce a fost și este istoria scrisă într-un regim totalitar: o conspirație împotriva adevărului.

MONARH? CE FEL?

(urmare din pag. a 3-a)

răsit-o. Deoarece, orice s-ar spune, oricîte explicații s-ar încerca acum, mîna care a iscălit actul infam al abdicării, căci infam a fost, a fost mîna regelui. Semnătura de pe declarația de abdicare, această ultimă parafă, a fost actul cel mai neregal dintr-o lungă serie de acte neregale.

De aceea sîntem convinși că felul în care o parte din presa românească, din țară și din exil, pune în discuție problema monarhiei e un fel greșit, pentru că o leagă de persoana fostului rege, cel care nu mai are nici un drept de apel. Pentru că singurul lui drum regal era cel pe care l-a străbătut țăranul român, muncitorul român, studenții, ofițerii, toți românii care au manifestat pentru el și care, după plecarea lui, au umplut gropile comune și fără de cruce cu trupurile lor, tot tinere. Dacă țăranul român, plugar de veacuri, oștean pînă la Volga și pînă-n munții Tatra, a fost în stare să-și apere țara, ogorul, biserica înfundînd Aiudurile și Gherlele, și regele era obligat să facă același lucru, cu orice preț. Ce băiat frumos era Neluț Arnăuțoiu! Și a murit în munți, neclintit în convingerea că moare pentru țară și rege. Nu s-a gîndit că e tînăr și îndrăgostit, și-a făcut datoria. Nu, fostă maiestate, atunci cînd națiunea este călcată de hordele noului Gingis-Han, dictonul: quod licet Iovis non licet bovis, nu se mai poate invoca. Toți trebuiau să urmeze aceeași cale, de la vlădică pînă la opincă, și regele trebuia să fie în frunte, oriunde ar fi dus calea, către viață, către sfințenie, nicicum spre dezonoare.

Ce păcat că Mihai n-a vrut să rămînă un rege ca înaintașii lui, ale căror morminte voia să le viziteze recent la frumoasa mînăstire a lui Neogoe Vodă, unde legenda susură din piatră: „Manole, Manole, zidul greu mă strînge, trupul ni se frînge..." Și mînăstirea s-a ridicat pe jertfa iubirii și-a datoriei așa cum altarul țării dacă mai durează astăzi, e pentru că are temelie trupurile atîtor fete frumoase ca sînzienele și ca albăstrițele și ale atîtor feciori frumoși ca zeii ale căror trupuri sînt zidite în zidurile temnițelor și în gropile comune ale pușcăriilor comuniste. Ce mult ar fi însemnat pentru națiunea română dacă regele ei ar fi fost lîngă ea în ultimii patruzeci și șase de ani! N-a fost așa. Astăzi ar fi injust, de-a dreptul imoral, să pretinzi ca orice cetățean român, la 21 de ani, să jure credință regelui, iar regele, la prima încercare, la prima zdruncinare a comodității de palat, să nu-și țină jurămîntul făcut în fața națiunii întregi ci punîndu-și catrafusele în tren să plece peste granițe lăsîndu-și țara în foc și silnicie păgînă. Așa au făcut oare Ștefan, Mihai Bravul, Ioan Vodă? Și-a părăsit Brîncoveanu credința ca să salveze viața lui și a fiilor? Lipsiți de măreția gestului regal, într-o țară în care s-a instaurat minciuna și perfidia, plînsul milioanelor de mame, de frați și de surori se mai aude încă.

În circumstanțele de acum România are nevoie de un conducător capabil, care să refacă moralul poporului, să scoată țara din apatie, din teama animalică în care a fost aruncată. România are nevoie de un om cu minte mare și o mare inimă românească, așa cum au fost, pentru țările lor, un Adenauer un De Gasperi, un De Gaulle, un Reagan, patrioți, înțelepți, creștini iubindu-și țara mai mult decît pe sine.

De vorbă cu domnul MARCEL PETRIŞOR, Preşedintele Uniunii Democrat Creştine

— Domnule Marcel Petrişor, o să vă rog să mă iertaţi dacă voi începe dialogul nostru cu intrebarea banală, dar care este absolut necesară în luările de contact cu partidele politice, îndeosebi cu cele mai puţin cunoscute: cum definiţi partidul al cărui preşedinte sinteţi Uniunea Democrat Creştină?

— Uniunea Democrat Creştină este un partid popular. El se adresează tuturor oamenilor din România. La baza orientării politice a Uniunii Democrat Creştine se găseşte concepţia creştină despre om şi despre responsabilitatea sa în faţalui Dumnezeu.

Ca partid popular, Uniunea Democrat Creştină doreşte să reprezinte o replică de sinteză la adversităţile dintre vederile liberale, conservatoare şi socialiste. Oamenii trebuie să înţeleagă că timpul conflictelor ideologice, precum şi al controverselor confesionale a trecut şi că după 45 de ani de teroare comunistă singurul obiectiv al poporului român trebuie să fie refacerea spirituală şi materială a României.

Cu privire la caracterul creştin al Uniunii, ţin să fac următoarea precizare: Din credinţa şi religia creştină nu se poate extrage un program politic, dar concepţia creştină despre om constituie fundamentul etic pe care se poate edifica un sistem politic durabil. Deşi doctrina democrat-creştină este ostilă oricărei forme de dogmatism politic, acceptă totuşi următoarea idee ca adevăr fundamental: superioritatea moralei creştine faţă de orice alt sistem de morală.

Aşadar Uniunea Democrat Creştină este un curent politic care îşi propune să creeze o structură socială pe baza unei ierarhizări precise a valorilor, avînd valoarea morală de inspiraţie creştină ca valoare dominantă.

In acest context doresc să accentuez următoarele: Dincolo de multele criterii de distincţie în lumea partidelor politice, şi nu trebuie să se uite că la ora actuală în România numărul lor a depăşit cifra de două sute, următorul element definitoriu este esenţial. Pentru unele partide politice dobîndirea puterii este un scop în sine; pentru altele, puterea este numai un mijloc pus în slujba unui scop, de obicei de esenţă morală. Uniunea Democrat Creştină face parte din cea de a doua categorie de formaţiuni politice. De aceea noi nu urmărim succese electorale imediate. Noi ştim că o societate aşezată pe criterii morale se structurează anevoie şi ca urmare, în actuala stare de spirit a României, scopul nostru principal este să convingem cît mai mulţi oameni de superioritatea concepţiei democrat-creştine în raport de celelalte orientări care tind să se afirme pe scena politică a ţării. Prin prisma acestei înţelegeri Uniunea Democrat Creştină trebuie considerată mai degrabă un curent politic decît un partid, în sensul strict al cuvîntului.

— Din relatările presei se ştie că la ora actuală există două formaţii politice care îşi revendică titulatura de Uniune Democrat Creştină şi care, după tonul şi conţinutul unor interviuri şi luări de poziţie nu par a avea prea mult în comun cu preceptele creştine privind relaţiile dintre persoane şi grupurile de persoane.

— Aveţi dreptate. La această dată există două grupuri care-şi revendică denumirea de U.D.C. Primul dintre aceste grupuri este condus de domnii M. Grama şi V. Fulger, iar cel de al doilea cu denumirea completă Uniunea Democrat Creştină — Conferinţa de la Sibiu este condus de un Comitet Director, avîndu-l preşedinte provizoriu pe interlocutorul dumneavoastră şi vicepreşedinte pe fizicianul Şerban Suru. Pentru a înţelege cauzele de profunzime ale acestei regretabile sciziuni, vă rog să-mi permiteţi să vă explic lucrurile pe larg. Consider că această explicaţie va avea darul să facă pe cititorii PUNCTELOR CARDINALE să înţeleagă, nu numai de ce la ora actuală există două Uniuni Democrat Creştine, dar şi alte fenomene similare de pe scena politică românească.

Lenin făcea cu cinism teoria aşanumiţilor „tovarăşi de drum". Te foloseşti temporar de ei, dar la o adică, dacă interesul ţi-o cere, îi abandonezi sau îi sacrifici, fără scrupule inutile. Învăţătura aceasta au aplicat-o întocmai şi comuniştii noştri, fie faţă de social-democraţi (Fluieraş, Iumanca), fie faţă de proprii „deviaţionişti" (începînd cu Lucreţiu Pătrăşcanu şi terminînd, într-un fel, cu Dumitru Mazilu şi cu grupul „celor şase"). Tot astfel au procedat şi neocomuniştii din Frontul Salvării Naţionale cu o bună parte din membrii fostului C.F.S.N. Este însă cel puţin curios că procedeul se regăseşte astăzi, cu nimic schimbat, la unii pretinşi opozanţi anticomunişti din România.

Un caz recent şi încă nesoluţionat îl constituie în acest sens vechea conducere provizorie a Uniunii Democrat-Creştine, formaţiune politică de centru-dreapta, înscrisă la Tribunalul municipiului Bucureşti în luna ianuarie a anului trecut. La începutul lui 1991 în sînul ei s-a produs o scindare, previzibilă de mai multe luni, nu din raţiuni ideologice, ci din motive morale şi organizatorice. E o realitate neplăcută, dar nu extraordinară. Astfel de scindări s-au produs şi la case mai mari, ele reprezentînd unul dintre „chinurile facerii" în viaţa politică a oricărei democraţii începătoare. De-a dreptul întristător şi îngrijorător este însă modul în care domnii Mihai Grama şi Vladimir Fulger, foşti lideri provizorii ai U.D.C., au înţeles să reacţioneze în această împrejurare. Atitudinea dumnealor n-a făcut decît să compromită, în ochii numeroşilor răuvoitori, atît ideea de democraţie creştină, cît şi pe aceea de „opoziţie politică în general. Nu se zbat oare îndeajuns năimiţii actualei Puteri să compromită opoziţia printr-o campanie susţinută de calomnii şi insinuări? Era oare nevoie ca din chiar rîndurile opoziţiei să se facă auzite insanităţi de aceeaşi speţă?

Cazul domnilor Mihai Grama şi Vladimir Fulger este din păcate ilustrativ pentru lipsa de conştiinţă politică şi civică a unor indivizi amestecaţi peste noapte în noua viaţă publică a ţării doar sub imperativul unor interese şi orgolii personale întru apărarea cărora sînt dispuşi să folosească orice mijloace, oricît de pernicioase.

Contestaţi, în primul rînd pentru incapacitatea organizatorică, de majoritatea membrilor U.D.C. din Bucureşti şi din provincie, inclusiv a membrilor fondatori ai Uniunii şi membrilor vechiului Comitet de conducere, dumnealor au făcut tot posibilul să împiedice, de la alegerile din 20 mai încoace, convocarea unui Congres general al partidului temîndu-se, înainte de toate, de perspectiva de a nu mai fi aleşi în funcţiile pe care nu şi le-au onorat (aceea de preşedinte şi aceea de secretar general). Situaţia devenind intolerabilă în această formă, majoritatea membrilor fondatori, cu asentimentul a numeroşi lideri locali, a convocat îndelung aşteptatul Congres în luna ianuarie 1991, la Sibiu (cea mai puternică şi mai bine organizată filiala teritorială a U.D.C.). Au răspuns acestei convocări 15 filiale. În darea de seamă prezentată la Sibiu şi pusă la dispoziţia presei, s-a arătat, în termeni cît se poate de urbani, că vechea conducere centrală provizorie nu s-a dovedit la înălţimea atribuţiilor sale procedind adeseori în mod „autoritar, arbitrar, abuziv, pe alocuri neonest". S-a hotărît ca anumite divergenţe, dacă nu vor putea fi soluţionate „în familie", să fie înaintate Justiţiei, evitîndu-se o publicitate ce ar putea servi răstălmăcirilor propagandei stîngiste. A fost votată apoi o nouă conducere în forma unui Comitet Director.

După ce au împiedicat sistematic vreme de mai bine de o jumătate de an, convocarea unui Congres general, domnii Grama şi Fulger au hotărît să riposteze de astă-dată cu un fel de „contra-congres" ad-hoc: aşa-numita „Adunare generală extraordinară", convocată la Bucureşti în aceeaşi perioadă cu Congresul de la Sibiu. Să nu discutăm despre cine şi în ce condiţii a răspuns acestui apel... Cert este că domnii Grama şi Fulger au regizat cum au putut definitivarea dumnealor, prin această Adunare cu adevărat „extraordinară", în funcţiile deţinute provizoriu pînă atunci, precum şi excluderea din U.D.C. a mai tuturor... membrilor fondatori şi a întregii filiale de la Sibiu! Domnul Fulger a făcut presei şi această declaraţie curioasă: „Congresul de la Sibiu nu a fost convocat de partidul nostru, ci de filiala U.D.C. de la Sibiu"(!!!). După cum se vede, „partidul" una şi „filialele" lui sînt altă în concepţia originală a domnului Fulger...

N-ar fi fost încă nimic dacă domnii Grama şi Fulger s-ar fi oprit aici. S-au mai scindat şi alte partide, unele mult mai influente în viaţa politică a ţării. Dumnealor s-au gîndit însă că s-ar cuveni să ilustreze obida personală cu o „ofensivă" de tip (neo) comunist în presa „independentă" de stînga (mai ales „Libertatea", „Tineretul liber" şi „Dimineaţa"!). Dacă cei de la „Azi" îşi spuneau şi ei „independenţi", probabil că domnul Fulger s-ar fi adresat şi acolo...

Ziariştii pro-fesenişti şi cititorii lor trebuie să-şi fi frecat mîinile şi să-şi fi lins buzele de satisfacţie, făcînd publice declaraţiile atît de rău-voitoare ale acestui „creştin" răzbunător. Ei au văzut în aceasta un nou prilej de compromitere a opoziţiei în genere. Titlurile sînt de altfel grăitoare (şi rămîne întrebarea dacă pe domnul Fulger nu l-au mîhnit cîtuşi de puţin!): „Continuă scindarea" (opoziţiei, fireşte!), anunţă pe prima pagină cotidianul „Dimineaţa"; „Libertatea", tot pe prima pagină, publică în patru numere consecutiv, serialul „Necuraţii din ograda creştină"; iar „Tineretul liber" trînteşte de-a dreptul acest titlu senzaţional — „Democraţia creştină şi legionarii"!

Dacă domnii Grama şi Fulger sînt atît de netemători cum au declarat nu demult într-un interviu din „Curierul Naţional", considerînd că ar fi de partea dumnealor „adevărul" (nu-i puţin lucru, nu-i aşa?), atunci de ce-o mai fi fost nevoie de această tulburare a apelor în cel mai pur stil securisto-fesenist („grupări extremiste", „Legionari", „manipulare de tip extremist din străinătate" — adică tocmai de acolo de unde a venit domnul Fulger pe 15 ianuarie 1990!)? Cum de nu i-o fi inlemnit limba autointitulatului „secretar general" rostind sintagme de tipul „deturnarea liniei partidului", „nu s-au făcut dosarele membrilor", „element declasat şi duşmănos României" şi alte asemenea enormităţi?

Culmea este că domnul Fulger a afirmat („Tineretul liber", 30 ianuarie 1991), referindu-se la nişte foşti parteneri politici care s-au abţinut totuşi de la orice atac în presă: „In continuare ne aşteptăm la reacţiile lor arhicunoscute şi josnice: scrisori, ameninţări, insulte, şantaj..." Domnia sa poate fi însă liniştită. Asemenea mijloace „arhicunoscute" şi „josnice" îi aparţin în întregime...

Greu blestem trebuie să mai apese asupra bietei noastre opoziţii dacă este condamnată să se compromită prin astfel de specimene lăturalnice, gata să fulgere în dreapta şi-n stinga, pentru un gram de putere!...

— Din amplul dumneavoastră expozeu am înţeles că, în prezent, toate punţile pe care s-ar putea realiza o eventuală reconciliere cu cuplul Grama — Fulger sînt rupte. Dar care sînt relaţiile grupului Conferinţa de la Sibiu cu filialele care nu au luat parte la această conferinţă?

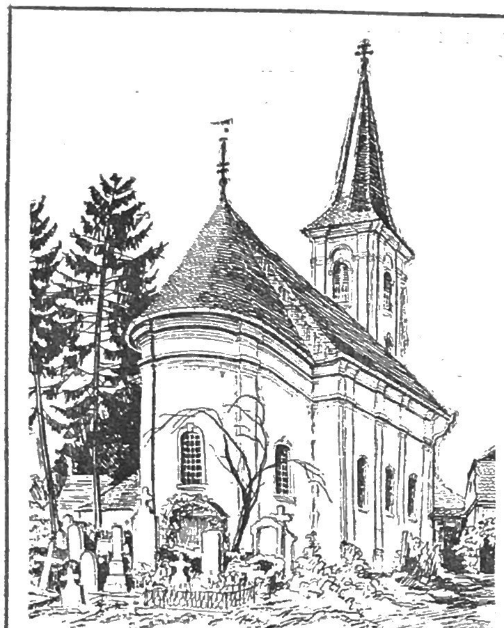
— Cu o lună înainte de Conferinţa de la Sibiu, aşa cum prevede Statutul U.D.C., am anunţat toate filialele din ţară, rugîndu-le să trimeată delegaţi conform unei norme de participare stabilită pe criteriul rezultatelor obţinute de organizaţiile judeţene la alegerile de la 20 mai 1990. Au fost filiale, ca de pildă Cluj şi Iaşi care au trimis observatori, fără drept de vot, atît la Sibiu, cît şi la Bucureşti, cu scopul de a se informa asupra temeiurilor de divergenţe dintre cele două grupuri. Alte filiale, ca de pildă filiala Zalău s-au desprins între timp de tutela Grama—Fulger şi s-au alăturat Conferinţei de la Sibiu, sau şi-au încetat activitatea. Alte filiale ne-au solicitat material informativ pentru a se putea orienta în viitor. Şi în sfîrşit o serie de membri marcanţi din conducerea grupului Grama — Fulger, doi vice-preşedinţi şi patru consilieri şi-au făcut public dezacordul cu conduita celor doi domni şi şi-au dat demisia din funcţiile deţinute.

— În afara celor două grupuri care îşi revendică dreptul de a se denumi Uniunea Democrat Creştină, grupul Grama—Fulger şi grupul Conferinţa de la Sibiu, mai există şi alte formaţiuni politice care pretind a fi de inspiraţie democrat-creştină. Ce relaţii întreţineţi cu ele?

— Da aveţi dreptate. La Timişoara există un partid politic înfiinţat la începutul anului 1990 cu denumirea de Uniune Creştin Democrată şi bineînţeles Partidul Naţional Ţărănesc Creştin şi Democrat. În ceea ce priveşte U.C.D.-ul timişorean avem puţine lucruri de spus. În perioada cînd am fi dorit ca toate formaţiunile politice de orientare democrat-creştină să se unească am stabilit contacte cu reprezentanţii lor, dar ideea unei unice Uniuni Democrat Creştine nu a găsit înţelegere la interlocutorii noştri şi ca urmare nu am insistat. Cu partidul domnului Corneliu Coposu situaţia însă este cu totul alta. Atît în Partidul Naţional Ţărănesc Creştin şi Democrat, cît şi în Uniunea Democrat Creştină — Conferinţa de la Sibiu, majoritatea membrilor în vîrstă sînt foşti deţinuţi politici. Ei au suferit împreună ani mulţi de detenţie în temniţele şi lagărele de exterminare comuniste şi legăturile sufleteşti dintre ei depăşesc problemele de conjunctură politică imediată, astfel că cele două formaţiuni politice vor da, spontan, aceleaşi răspunsuri neocomunismului instaurat la conducerea ţării după Revoluţia din Decembrie '89 fără să fie nevoie de o prealabilă consultare.

Dar nu numai atît. Avem convingerea că viitorul apropiat ne va situa pe aceeaşi poziţie doctrinară în care democraţia creştină va fi trăsătura de unire şi de unificare.

PUNCTE CARDINALE

Biserica din Groapă construită în Sibiu în anul 1789 sub ctitoria lui Hagi Constantin Popp, după edictul de toleranţă al lui Josef II, pentru comunitatea românească din afara cetăţii. În micul cimitir de pe lîngă biserică sînt înmormîntate cîteva personalităţi ale culturii şi ştiinţei româneşti din Transilvania, dintre care amintim: oftalmologul Ioan Piuariu-Molnar († 1815), publicistul şi profesorul Zaharia Boiu († 1903) şi memorialistul Ion Codru Drăguşanu († 1884).

Religia în şcoală

Ceea ce caracterizează „tînăra noastră democraţie" este că ştim în principiu cam ce ar fi de făcut, dar nu prea ştim cam **cum** ar trebui să facem. Deîndată ce încercăm să punem ceva în aplicare, lucrurile se împotmolesc şi insuccesul este aproape garantat. Aşa am păţit şi cu privatizarea, şi cu „implementarea noilor structuri economice, şi cu împărţirea pămînturilor, şi cu noua constituţie, ca să nu ne referim decît zătoare". Ar fi fost chiar de mirare ca tocmai reorganizarea învăţămîntului să scape de acest viciu general. În afara cîtorva măsuri formale şi lăturalnice, şcoala românească şi-a păstrat în ansamblu vechiul spirit şi vechile structuri, reprezentînd unul din domeniile cele mai stagnante şi mai neglijate ale vieţii noastre publice. Că nu avem banii cîţi ar trebui investiţi în ea, asta să zicem c-ar mai fi de înţeles, deşi s-ar zice că ne străduim să trecem drept mai săraci decît sîntem (ocupăm locul 58, între Africa deSud şi Jamaica, cu mult chiar şi în urma Albaniei, în ce priveşte realizările în domeniul educaţiei şi sănătăţii, după ultima statistică a O.N.U.!). Ceea ce nu mai poate fi însă de înţeles este tergiversarea şi boicotarea sistematică a unor măsuri ce nu ar implica mari investiţii financiare, ci numai interes, bunăvoinţă şi bună... credinţă din partea factorilor responsabili. O astfel de măsură, preconizată încă de la începutul lui 1990, dar neconcretizată nici pînă astăzi, ar fi şi reintroducerea religiei printre obiectele de învăţămînt în şcolile noastre elementare şi medii

Formal, majoritatea factorilor implicaţi au căzut de acord că pasul acesta s-ar cuveni făcut: unii convinşi de utilitatea lui efectivă, alţii numai pentru a preîntîmpina posibilele acuzaţii de neocomunism.... S-a concluzionat însă că problema n-ar fi chiar aşa de simplă. Drept care s-a intrat într-o jalnică fundătură de controverse ridicole şi sterile, atît în Parlament, cît şi în presă. Pe acest fond, tînăra generaţie este educată mai departe în vechiul spirit al „ateismului ştiinţific" şi al inculturii religioase şi lăsate de izbelişte din punct de vedere moral...

Nu putem face aici o expunere exhaustivă a problemei, dar vom atinge cîteva aspecte mai des invocate, căutînd să arătăm că lucrurile nu-s deloc chiar atît de complicate (decît în ochii celor care au probabil interesul sau încăpăţînarea de a le „ameţi" cu orice preţ).

Unul dintre aspectele ce par mai spinoase este cel confesional. Predăm religie, dar de pe ce poziţii? Acum cîteva zeci de ani, cînd ortodoxia mai era încă religie oficială de stat, situaţia era mai simplă. Acum statul nostru este pe deplin laicizat, iar diferitele religii şi confesiuni (inclusiv sectele religioase) sînt libere, dar neoficiale cu toatele, existînd între ele, din punct de vedere legal, o egalitate de principiu. Aceasta ar fi, se spune, una din caracteristicile esenţiale ale adevăratei democraţii. Predarea în şcolile publice a religiei creştine în spiritul unei unice confesiuni le-ar nedreptăţi pe celelalte. Predarea difrenţiată, respectînd opţiunile religioase ale fiecărui individ, este irealizabilă, mai ales în şcolile rurale, unde populaţia şcolară este foarte redusă. Predarea pe deasupra oricăror nuanţe confesionale ar fi ideală dacă n-ar fi utopică, pentru că unde să găseşti atîţia dascăli „neutri" şi „obiectivi" şi cum să ai garanţia absolută a „neutralităţii" şi „obiectivităţii" lor, căci doar sînt oameni şi ei, nu computere!

Problemele acestea -ni se par în parte false, în parte neînsemnate. Ele nu sînt bune decît ca să blocheze artificial şi demagogic o frumoasă şi utilă iniţiativă. Este ca şi cînd ai susţine că într-un stat în care există pluralism la „cestiunile" cele mai „arpolitic viaţa politică ar fi cu neputinţă de desfăşurat! Oare de ce nu mai funcţionează şi de astă-dată argumentul verde al **majorităţii**, altminteri atît de des invocat de actuala Putere? Se adună un grup de cîteva sute de oameni şi strigă că vor monarhie? Sînt nereprezentativi, spune Puterea. Se adună alte cîteva mii şi cer demisia actualului guvern? Sînt nereprezentativi, spune Puterea. Actualul preşedinte, actualul Parlament, actualul guvern sînt expresia indiscutabilă a voinţei unei majorităţi covîrşitoare — iată ce ni se tot aminteşte mereu! Păi dacă criteriul acesta al majorităţii este atît de sacrosant în politică, de ce n-ar fi el aplicabil şi în problema religioasă? Majoritatea covîrşitoare a cetăţenilor români sînt de confesiune ortodoxă. Rezultă că ortodoxia ar fi cea înderptăţită să aibă funcţie diriguitoare pe plan religios (eventual cu excepţia puţinelor localităţi, mai ales transilvănene, în care populaţia ortodoxă este minoritară). Nu le va conveni sectanţilor? Treaba lor. Nu sînt reprezentativi...

Pe de altă parte, atîta vreme cît orele de religie vor fi facultative, după cum pare a se fi hotărît deja, problema se simplifică de la sine. Sectantul, evreul, musulmanul vor neglija cateheza ortodoxă şi vor primi învăţătura în comunităţile respective, ceea ce nici Ceauşescu nu i-a împiedicat...

Noi nu putem susţine, ce-i drept, acest caracter facultativ (care va transforma din capul locului religia într-o cenuşărească a învăţămîntului românesc, ceea ce pare a şi fi în intenţia unora). Ea trebuie şi poate să fie **un obiect de studiu** în rînd cu celelalte, căci în fond ea nu este legată doar de viaţa noastră intimă, dar şi de **cultura generală** a oricărui om civilizat. Programa de învăţămînt nu-l poate obliga pe elev să adere neapărat la cutare religie sau confesiune, dar îl poate obliga (şi trebuie să-l oblige) să-şi însuşească **noţiunile religioase** la modul **cultural**. Nu vor promova neapărat „convertiţii", ci „cunoscătorii". În fond şi alte obiecte vor fi neplăcute anumitor elevi, dar nimeni nu s-a gîndit să le îndepărteze pentru aceasta din programele de învăţămînt. Ce-ar fi să nu se mai predea bunăoară istoria sau limba naţională pe motiv că-i nemulţumesc şi-i pun în dificultate pe etnicii maghiari, ruşi sau evrei, ba char şi pe odraslele de nomenclaturişti?!

Ajunşi aici atingem şi problema „dogmatismului", ce pare să-iîngrijoreze atît pe unii. Vezi Doamne, reintroducînd religia în şcoli, am înlocui dogmatismul marxist cu o altă formă de dogmatism! Este vorba încă o dată de o problemă rău pusă şi rău înţeleasă. Obligativitatea şcolară a unui obiect de studiu nu implică deloc şi obligativitatea ca elevul să şi-l însuşească ca pe o dogmă! Şcoala modernă, în orice societate democratică, **nu impune** cunoştinţe, ci doar **le pune la dispoziţia** tinerilor învăţăcei. Numai comunismul şi totalitarismul în genere au procedat altminteri, dar noi, după cum se afirmă, nu mai trăim în comunism şi deci primejdia nu mai există decît în minţile confuze ale foştilor activişti de partid... Un elev promova la religie, cu notă maximă, spunînd de pildă, cam aşa: „Eu nu cred, dar dogmatica creştină susţine că Dumnezeu, deşi unic în fiinţă, se manifestă în trei ipostaze: Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh; conform acestei dogme se vorbeşte deci despre Sfînta Treime"... Una este **să cunoşti** o problemă şi cu totul altceva **să aderi** la ea. Obiectivul orelor de religie (sau, mă rog, de „educaţie moral-religioasă"), într-o şcoală laică, va fi deci **cuprinderea** problemelor, iar nu neapărat **asumarea** lor. A face prozeliţi este treaba separată şi specifică a Bisericilor, în conformitate cu statutul libertăţii lor. Delimitarea este clară şi numai un retor parlamentar de condiţia d-lui Gheorghe Dumitraşcu nu vrea sau nu poate să o priceapă...

Se mai ridică apoi problema celor ce vor urma să predea noţiunile religioase. Şi aici s-a încercat complicarea absurdă a lucrurilor. Noi nu credem că sînt indicaţi pentru aceasta nici preoţii de parohie, nici foştii profesori de... ştiinţe sociale (nu vă miraţi; s-a vorbit despre aceasta!), nici profesorii de română sau de limbi străine (că tot au predat ei şi literatură universală!). Primii nu sînt obişnuiţi să vorbească tinerilor „pe limba lor", iar ceilalţi nu pot avea decît în mod excepţional competenţa necesară în domeniul respectiv. Mult mai indicaţi ar fi deocamdată studenţii în teologie sau persoanele tinere şi cultivate din mediul monahal. Preoţii de parohie ar putea fi folosiţi, la nevoie, numai în aşezările izolate, unde nu se pot deplasa cu regularitatea cerută nici studenţii şi nici monahii. Cu timpul mulţi absolvenţi de teologie ar putea îmbrăţişa cariera didactică (mai ales că cu parohiile devine din ce în ce mai greu!) şi s-ar constitui şi la noi, în cîţiva ani, un corp specializat de profesori de religie, aşa cum există în atîtea alte ţări ale lumii. În ce priveşte Şcolile Normale, dacă studiul religiei s-ar introduce în ele în mod serios şi obligatoriu, ca muzica şi desenul, atunci viitorii învăţători ar fi ei înşişi în măsură că acopere treptat cerinţele predării religiei în clasele primare.

Pînă una-alta, noi se pare însă că ţinem cu tot dinadinsul să rămînem la nivelul cultural al acelui biet bezbojnic agramat care a scris nu demult cu vopsea pe un zid din centrul Bucureştiului, nu departe de Piaţa Universităţii: „Jos cu dictatura religioasă (!). Nu vrem să ne călugărim (!!). Vrem şcoală, nu mănăstire (!!!)"...

Subscrieţi cumva, d-le Gheorghe Dumitraşcu?

Răzvan CODRESCU

Curs elementar de religie creşt

Acest modest „curs" de creştinism, pe nagurăm în paginile revistei PUNCTE NALE, nu are nici intenţia şi nici căder fi un catehism în înţelesul strict al cuvînt dactat de un mirean, el se adresează mai mă tinerilor care, deşi ţinuţi departe de mele religioase, simt totuşi nevoia (sau măcar simpla curiozitate) de a afla într nere sistematică, clară şi concisă, lucruri n-au avut pînă acum putinţa să şi le îm îndeajuns, fie din pricina lipsei de inform din pricina denaturărilor de tot felul (ide „ştiinţifice", „culturale" etc.).

Sîntem siguri că Biserica Ortodoxă Rom deja preocupată să umple acest gol, cu aut competenţa şi mijloacele sale specifice. O rată renaştere a spiritului românesc, cătr năzuim cu toţii, nu va putea fi lipsită de siunea religioasă, în speţă de aceea a creş lui strămoşesc.

Acestei nevoi urgente vor să-i răspundă, provizoriu, şi rîndurile de faţă. Dar înain pătrunde în tainele creştinismului, se cu facem cîteva precizări cu privire la religi neral.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Cîntecul potirului

Cînd holda tăiată de seceri fu gata,
Bunicul şi tata
Lăsară o chită de spice-n picioare
Legînd-o cucernic cu fir de cicoare;
Iar spicele-n soare sclipeau mătăsos
Să-nchipuie barba lui Domnu Cristos.

Cînd pîinea-n cuptor semăna cu arama,
Bunica şi mama
Scoţînd-o sfielnic cu semnele crucii,
Purtau parcă moaşte cinstite şi lucii
Că pîinea, dînd abur cu dulce miros,
Părea că e faţa lui Domnu Cristos.

Şi iată potirul la gură te-aduce,
Iisuse Cristoase, Tu jertfă pe cruce,
Hrăneşte-mă, mamă de sfînt Dumnezeu.
Ca bobul în spice şi mustu-n ciorchine
Eşti totul în toate şi toate prin tine,
Tu, pîinea de-a pururi a neamului meu.

Din coarda de viţă ce-nfăşură crama
Bunica şi mama
Mi-au rupt un ciorchine, spunîndu-l m
Copile, grăiră, broboanele-acestea
Sînt lacrimi de mamă vărsate prinos
La casnele Domnului nostru Cristos.

Apoi, cînd culesul de struguri fu gata,
Bunicul şi tata
În joc de călcîie zdrobind nestemate
Ce lasă ca rana şiroaie-nspumate,
Copile, grăiră, e must sîngeros
Din inima Domnului nostru Cristos.

Şi iată potirul la gură te-aduce,
Iisuse Cristoase, Tu jertfă pe cruce;
Adapă-mă, sevă de sfînt Dumnezeu.
Ca bobul în spice şi mustu-n ciorchine
Eşti totul în toate şi toate prin tine,
Tu, vinul de-a pururi al neamului meu.

Podgorii bogate şi lanuri mănoase,
Pămîntul acesta, Iisuse Cristoase,
E raiul în care ne-a vrut Dumnezeu.
Priveşte-te-n vie şi vezi-te-n grîne
Şi sîngeră-n struguri şi frînge-te-n pîine,
Tu, viaţă de-a pururi a neamului meu.

NICHIFOR C

Ce este RELIGIA (I)

1. Etimologie și definiție

Cuvîntul „religie", generalizat astăzi în limbile europene, este de ordine latină. Cicero (106—43 î.H.) îl punea în legătură cu verbul relego,-ere („a reciti", „a studia cu grijă și respect"). Scriitorul creștin Lactanțiu (240—320) îl deriva de la un alt verb latinesc: **religo,-are** („a uni", „a lega de..."). Nici pînă astăzi etimologiștii nu au ajuns la un consens. În aceste condiții ne putem permite să optăm pentru soluția lui Lactanțiu, căci ea se apropie mai mult de natura intimă a religiei. Nu vom face aici inventarul definițiilor date religiei de-a lungul timpului, din cele mai diferite perspective, ci ne vom mulțumi să pornim de la una lipsită de pretenții, dar pe care o considerăm mai potrivită în contextul de față: **religia este un ansamblu de credințe și practici menite să-l (re)pună pe om în legătură cu realitatea divină.** Prin viața religioasă omul tinde să-și depășească condiția limitată, străduindu-se să se integreze într-o ordine mai înaltă, într-o realitate de nivel superior, tainică, dar accesibilă fiecăruia dintre noi, în măsura în care ne deschidem perspectivelor ei nebănuite. Aceasta este **realitatea divină,** în fapt singurul „real" autentic, nesupus „curgerii haotice și periculoase a lucrurilor, aparițiilor și disparițiilor lor întîmplătoare și lipsite de sens" (Mircea Eliade). Cele mai multe dintre religii consideră că omul a fost el însuși, la origini, părtaș direct la această realitate absolută, dar s-a îndepărtat într-un fel sau altul de ea, „căzînd" în actuala lui condiție relativă. Nostalgia „paradisului" pierdut i-a rămas însă vie în suflet, dîndu-i imboldul lăuntric pentru **recuperarea pe cale religioasă** a desăvîrșirii dintîi.

2. Origine

În această nostalgie adîncă a sufletului omenesc își află **originea subiectivă** orice act religios. Toate religiile, de la cele mai simple pînă la cele mai complexe, vin să răspundă acestei nevoi spirituale de autodepășire a omului istoric, setei acesteia de împlinire desăvîrșită, cu neputință de realizat pe cale profană. „Omul, oricît de liber, este în mod ireductibil supus intuițiilor sale arhetipale, create în momentul cînd a luat cunoștință de situația sa în Cosmos. Nostalgia Paradisului poate fi descoperită și în actele cele mai banale ale omului modern. **Absolutul** nu poate fi extirpat...". scria Mircea Eliade în al său **Tratat de istoria religiilor.**

Religiozitatea se arată a fi, așadar o caracteristică esențială a naturii omenești, iar religiile, născute pe temeiul ei, reprezintă **cea mai înaltă formă de manifestare spirituală a omului în istorie.** Marile religii nu s-au născut nicidecum din „spaima omului primitiv în fața forțelor naturii" ori din interesul celor puțini de a-i domina pe cei mulți (religia văzută ca „opiu al popoarelor"!), nici din vreun alt factor exterior și profan. Orice act religios izvorăște din „lăuntrul dumnezeiesc" al omului, reprezentînd năzuința lui intimă spre o condiție umană desăvîrșită, spre o lume a armoniilor absolute.

„O, dacă n-ar fi această lumină de departe, această fulgerare de Paradis ce arde în adîncul memoriei noastre ,ca o imagine ce se vrea cu tot dinadinsul realizată, atunci ce oaie blîndă și împăcată ar fi omul printre scaieții acestei lumi! Noblețea lui stă în refuzul haosului și în această aspirație năvalnică spre lumina de departe. Și nici unul dintre cei care au căzut în acest asalt al Paradisului n-a rămas țărînă uitată în cimitirul oilor", scria poetul și teologul Nichifor Crainic (1889—1972) într-o **Mărturisire de credință** din 1934.

Dar pe lîngă această origine subiectivă ,omenească, religiile își mai revendică și o **origine supraomenească,** de ordin divin, Omul și divinitatea se cheamă reciproc, spre o mistică comuniune. Omul își caută „zeii" iar „zeii" răspund ei înșiși acestei căutări, **revelîndu-i** omului tainele sacre, după măsura vredniciei sale. Dialogul real dintre om și zeu se află la originea oricărei religii adevărate.

3. Finalitate

Scopul sau finalitatea religiei constă, prin urmare, în stabilirea unui raport real și armonios între lumea „de aici și lumea -de dincolo", raport al cărui termen ultim este **mîntuirea,** adică salvarea omului și a lumii sale dintr-o stare de nedesăvîrșire pieritoare într-una de desăvîrșire nepieritoare, avînd divinitatea drept garant absolut. Prin viața religioasă, care sacralizează existența întreagă, omul iese din însingurarea sa orgolioasă, din sinele său îngust, din condiția pămîntească, mizeră și trecătoare, înscriindu-se pe orbita veșniciei, luminat și transfigurat. Omul religios participă, încă din viața aceasta, în chip conștient, la destinul său veșnic. Pe de altă parte, el se face pricină de binecuvîntare pentru lumea întreagă, reducînd, pe cît este cu putință, haosul care paște de pretutindeni această istorie desfigurată de păcat.

Dintre toate făpturile lumii, omul singur este investit cu noblețea spiritului. Religia este cadrul dumnezeiesc în care spiritul omului își poate îndeplini menirea transcendentă, în chip real și definitiv, căci el nu mai lucrează singur, cu puterile sale limitate, ci capătă ajutorul tainic al atotputerniciei divine.

Cîndva, în timpuri imemoriale, omul a suferit o „cădere" existențială ,pierzînd Paradisul și devenind muritor. Religia este calea de întoarcere în Paradis, în intimitatea Spiritului Suprem, acolo unde „nu mai este nici întristare, nici moarte". Creștinismul va duce finalitatea religiei pînă la ideea de **îndumnezeire a omului.** „Dumnezeu s-a făcut om spune Sf. Atanasie cel Mare — pentru ca și omul să devină Dumnezeu".

4. Structură

Termenii de bază ai oricărei religii autentice vor fi, așadar, **divinitatea, omul** și **mîntuirea.** Raportul cu divinitatea al omului care tinde să se mîntuiască se întemeiază pe **credință,** dar aceasta nu rămîne numai „teoretică", ci se manifestă în **actul religios,** specific fiecărei religii în parte. Cadrul cel mai propice exercitării lui este îndeobște **templul** sau un spațiu corespunzător, considerat drept „loc sacru". Aici se oficiază **ritualul** sau **cultul** sacru. Mediatorul consacrat dintre om și divinitate este un inițiat — **preotul** sau **sacerdotul.** Mijlocul prin care și preotul și credincioșii se adresează divinității este **rugăciunea.** Prin ea se formulează cereri, se aduc mulțumiri sau se înalță laude. Fiecare religie are, în fine, învățăturile ei specifice, înfățișate fie în limbajul simbolic al **miturilor** (mai ales în cazul religiilor arhaice), fie într-o **teologie** teoretic articulată, avînd aspectul unei filosofii religioase, dar desfășurate în liniile de forță ale unor **dogme** revelate (sau considerate astfel de către credincioșii respectivi). Sistemul de credințe și învățături sacre al unei religii, fie ele explicite (într-un cod teologic) sau doar implicite (în mitologia și practica religioasă), reprezintă **doctrina** acelei religii.

Firește că viața religioasă nu se desfășoară numai în forme instituționalizate, ci și în forme individuale, paralele cu cele dintîi. Experiențele mistice particulare variază indefinit, de la religie la religie și de la credincios la credincios. Ele pot atinge o mare complexitate, dar nu sînt legitime decît în măsura în care aparțin prin derivație unui univers religios supraindividual (ca în cazul sihaștrilor creștini sau budiști).

5. Esența actului religios: credința

Legătura spirituală a omului cu divinitatea, această „taină a tainelor" care „covîrșește toată mintea", nu se poate stabili însă pe cale strict rațională sau senzorială (căci divinul este **suprarațional** și **imaterial**), ci numai prin intermediul **credinței,** pe care Apostolul Pavel o definea drept **temei al celor nădăjduite și dovadă a celor nevăzute** (EVREI, 2, 1). Credința este o forță interioară de ordin afectiv, capabilă să-l întărească, să-l lumineze și să-l transfigureze pe om. Dar ea nu este o forță oarbă, opusă rațiunii, cum a fost prezentată uneori, mai ales în vremea din urmă. Suprarațonalul nu trebuie confundat cu iraționalul; el nu este negare a rațiunii, ci depășire a ei, din punctul de unde aceasta nu mai are acces. Și dreapta credință slujește înțelegerii și dreapta înțelegere slujește credinței **(credo ut inteligam).**

Credința este constituțională ființei noastre spirituale, „dormind" în adîncul subconștientului omenesc, în așteptarea de a fi trezită și pusă în lucrare. De aceea s-a putut afirma că „nu există om ateu în subconștient" (Mircea Eliade). Omul modern, confiscat tot mai mult de cunoașterea lumii exterioare, a uitat din păcate să se mai adîncească și în **cunoașterea de sine,** în care cei vechi văzuseră dintotdeauna începutul adevăratei înțelepciuni („Cunoaște-te pe tine însuți!"). Veacului nostru i se potrivește, mai mult decît oricărui altuia, avertismentul cuprins în întrebarea lui Hristos: „Ce-i folosește omului să cîștige lumea întreagă, dacă-și pierde sufletul său?" (MATEI, 8, 36).

Dar în ce chip se poate produce în sufletul omului **trezirea religioasă?** Hristos ne învață cu toată simplitatea: „Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide. Că oricine cere ia, cel care caută află, iar celui care bate i se va deschide" (MATEI, 7, 7—8). Drumul spre Dumnezeu nu este și nu poate fi același pentru toți. Rețetarele duhovnicești reprezintă o iluzie a catehismelor proaste. Important este ca omul să nu se abandoneze indiferenței spirituale, să nu accepte a se coborî la nivelul celor necuvîntătoare, preocupat doar de conservarea sa biologică. Iscodindu-și adîncimile sufletești, (re)punîndu-și sincer și grav, fără idei preconcepute, marile întrebări ale existenței (privind, înainte de toate, taina vieții și taina morții), oricine poate face începutul propriei sale treziri duhovnicești. Credința nu vine decît rareori dintr-o dată. Ea se lămurește cu încetul în sufletul omului, din lupta cu șerpii tuturor îndoielilor.

Se poate afirma totuși, urmînd vechilor învățături, că există două modalități generale prin care credința se poate actualiza în om: fie prin „auzire", fie prin „vedere". Avem, altfel spus, o credință trezită din afară, prin mijlocirea propovăduirii (orale și scrise) și o credință trezită dinăuntru, în chip tainic, prin experiență proprie, ducînd la clar-vederea interioară a marilor adevăruri. De aceasta din urmă se învrednicesc însă numai foarte puțini: „Alta este credința cea de obște a dreptcredincioșilor, adică dogmele drepte despre Dumnezeu și despre făpturile sale (...) și alta cea a vederii, adică a cunoștinței, care nu se împotrivește celei dintîi, din care s-a și născut, ci o face mai sigură. Pentru că pe cea dintîi am învățat-o din auz, moștenind-o de la Părinții cei dreptcredincioși și de la învățătorii credinței dreptmăritoare ,iar cea de a doua vine prin aceea că (...) am voit să lucrăm virtuțile (...) întru cunoștință". (Petru Damaschin, **Învățături duhovnicești, II, 2; în Filocalia românească,** vol. 5, p. 194).

Credința se desăvîrșește prin faptele cele bune săvîrșite în numele ei. Omul virtuos „sporește" în credință și lumina adevărului îl umple ca pe „un vas ales".

(va urma)

Vasile A. MARIAN

SAȘII ÎN ROMÂNIA (I)

Începînd cu acest număr, inaugurăm în paginile „PUNCTELOR CARDINALE" un nou capitol tematic: SITUAȚIA MINORITĂȚILOR ÎN ROMANIA.

Problema minorităților în țara noastră, căci la ora actuală există într-adevăr această problemă, este una din nenumăratele nefericite moșteniri pe care le-a lăsat în urma sa dictatura comunistă.

Și astfel poporul român care, pe tot întinsul istoriei sale nu a fost niciodată acuzat de xenofobie, este astăzi incriminat ca avînd un comportament discriminatoriu față de minoritățile naționale care viețuiesc pe teritoriul României.

Pentru restabilirea adevărului cu privire la această problemă ne propunem să prezentăm, pe rînd, principalele minorități în țara noastră, insistînd asupra relațiilor pe care aceste minorități le-au întreținut în trecut și le întrețin în prezent cu populația majoritară.

Primul capitol din acest serial este dedicat populației săsești din Transilvania

1. Considerațiuni generale

Europa acoperită de păduri; ca și Europa silvostepei și a stepei prezintă urme de locuire umană încă din paleolitic. Așezările neoliticului sînt mult mai dense și purtătoare ale eîtorva civilizații (termen arheologic) pe deplin conturate. Este perioada în care sînt în pregătire trăsături ce prevestesc individualități etnice. Dar abia epoca bronzului și epoca fierului vor fi cele care promovează în istorie comunități umane diferențiate etnic. Trecerea de la dominația economiei de pradă la economia de pază și la economia de cultură impune o sedentarizare progresivă a comunităților umane. Caracterul acesta nu se absolutizează însă, întrucît dependența de resursele naturale impune totuși o anumită mobilitate, chiar dacă numai pe spații restrînse. Tehnicile agricole sînt insuficiente pentru a valorifica fertilitatea solului. Timp de cîteva milenii se practică o agricultură itinerantă. Secătuirea resurselor agricole și presiunea demografică vor fi cauze ale unor ample mișcări de populație pînă în pragul epocii moderne.

Spațiul circummediteranean trăiește la cumpăna dintre cele două ere, un mileniu de înflorire a civilizației umane, cunoscută în istorie sub numele de civilizația greco-romană, prima reușită a geniului raționalist al omenirii. Expansiunea greacă se înfăptuiește pe calea mării și creează factorii comerciale dezvoltate în colonii ale metropolelor, iar ulterior polis-uri de-sine-stătătoare. Pecetea greacă se întinde extra muros doar asupra unor teritorii mici, dependente, chiar dacă penetrația comercială răzbate la sute și chiar mii de kilometri în interior.

Roma, deși transformă Marea Mediterană într-o Mare Nostrum, este o putere esențialmente continentală. Regatele barbare din proximitatea ei vor fi romanizate. Nivelul lor social-cultural este suficient de ridicat pentru a se contamina, prin simpatie, de valorile promovate de Cetatea Eternă. Dar diluția spiritului roman și presiunea popoarelor barbare vor prăbuși falnicul ei imperiu. Pentru un mileniu se deschide, în istoria continentului nostru, epoca migrației popoarelor.

Evenimentele consumate în acest mileniu pun, în trăsăturile ei esențiale, bazele configurației etnice a Europei. În sud și sud-vest se formează popoarele romanice, prin sinteza băștinașilor latinizați cu migratorii germanici. Nordul, centrul și vestul continentului devin germanice chiar în interiorul limesului unde, chiar dacă romanitatea lingvistică este pierdută, este adoptată romanitatea tehnică.

Dacia, părăsită de administrația oficială în 271 AD, este invadată de bărbari într-o succesiune compozită, după origine. Într-o formulă nemotehnică, ordina succesiunii popoarelor barbare era învățată în școlile din Romania astfel: GoHuGeA — SlaBulUng — PeCuTa, (Goții, Hunii, Avarii, Slavii, Bulgarii, Ungurii, Pecenegii, Cumanii, Tătarii, la care, bineînțeles, trebuie adăugați Turcii). Observăm că sînt popoare germanice, slave și mongole. Contribuția lor de adstrat este inegală. Rolul germanilor din Occident revine slavilor în acest Orient roman care este Dacia. Din rîndul lor singurii care se vor păstra ca entitate etnică distinctă, în Ardealul locuit la venirea lor de români, sînt doar ungurii. Așadar dintre toate naționalitățile prezente astăzi pe teritoriul României, ungurii sînt singurii a căror origine este migrația. Celelalte minorități naționale, inclusiv tătarii și turcii își datorează actuala poziție geografică unor fenomene de colonizare în grupuri mari, compacte, sau în grupuri restrînse, în bună parte cu caracter de infiltrație lentă (exemplu: rutenii în Maramureș și Bucovina).

Numărul relativ restrîns al migratorilor, în raport cu sedentarii latinofoni și stadiul lor social, cultural și tehnio nu sînt suplinite de ascendentul lor militar. Ei vor fi cei asimilați, chiar dacă ceva va rămîne, pentru mai departe, în sîngele și limba oamenilor locului. Încropirile statale barbare se vor spulbera, pe rînd, una după alta. Dacă oamenii de carte din imperiul Roman de Răsărit și din mînăstirile Occidentului creștin nu ar fi consemnat existența și faptele lor, noi, românii, desprinși de către aceste valuri barbare, din imperiul universal, nici nu am ști astăzi, despre existența lor. Această dispariție din memoria istoriei este sintetizată de Eminescu în constatarea: „Cum veniră, se făcură toți o apă ș-un pămînt".

Călăreții stepelor răsăritene iviți din străfundurile Asiei și așezați în Panonia se vor izbi, în năzuința lor de a penetra spre vest, de o ordine stabilă, suficient consolidată pentru a le rezista. Învinși de regele Heinrich I la Riade în 933 și apoi zdrobiți de împăratul Otto I în bătălia de la Lechfeld își vor încerca, de data aceasta norocul, spre răsărit, dar și în fața Bizanțului vor fi înfrînți în 970, după care vor renunța definitiv la incursiuni războinice de mare anvergură. După ce prințul Geza își consolidează puterea și deschide porțile țării misionarilor creștini, iar fiul său Ștefan I se încreștinează și își ia titlul de rege (anul 1001), ungurii încep penetrarea spre sud-est. În jurul anului 1200 ajung pînă la Munții Carpați, Transilvania fiind astfel cucerită în întregime. Dar deși formațiunile statale românești se frîng sub presiunea maghiară, structurile sociale și organizatorice, anterioare acestei cuceriri, vor supraviețui. În regatul întemeiat de ungurii sedentarizații și creștinați această regiune își păstrează autonomia ca Voievodatul Transilvaniei, în care sarcinile de apărare a granițelor sînt încredințate secuilor subordonați regilor maghiari.

Din zările fără hotar ale răsăritului, în secolul al XI-lea, pătrund în acest spațiu pecenegii și cumanii. Organizațiile lor statale intra- și extracarpatice vor fi distruse de către marea invazie a tătarilor din anul 1241. Poate dacă nu ar fi avut loc această invazie, această țară, deși latinofonă, s-ar numi astăzi Cumania. Precedente istorice avem suficiente: Franța (franci), Lombardia (lombarzi), Burgundia (burgunzi), Andaluzia (vandali). Tătarii își stabilesc centrul de acțiune în stepele din Europa de est iar ultimii dintre migratori, turcii, nu vor atinge aceste ținuturi decît la cumpăna dintre veacurile al XIV-lea și al XV-lea, cînd își organizaseră deja un stat puternic în Asia Mică.

II. Colonizarea sașilor

Dinspre Franța centrală și sudică se lărgea arealul în care procesul exploatării agricole acoperea întregul spațiu statal. Schimbările în structurile tehnico-economice și sociale au cuprins în secolul al X-lea Țările de Jos, Flandra, Germania centrală și sudică, precum și zonele din Franța, limitrofe spațiului germanofon. Presiunea demografică și-a găsit soluția în colonizarea teritoriilor cu densități mai mici din est. Este momentul în care se declanșează procesul colonizărilor germane înspre răsărit în Mecklenburg, Brandenburg, Silezia, Pomerania, Prusia Orientală, Livonia, Bohemia, Moravia, Slovacia, Ungaria și Transilvania.

Pasibile de a emigra erau următoarele categorii sociale: țărănimea săracă, nobilimea mică și mijlocie, ruinată p[illegible] dezvoltarea economiei de schimb și populația orășenească lipsită de drepturi, îndeosebi orășenii din orașele episcopale. Documente despre colonizarea în Polonia și Cehia există din abundență, dar mărturii scrise cu privire la colonizarea germană în regatul maghiar arpadian sînt foarte puține. Lipsa de documente scrise cu privire la regiunile din Germania din care au emigrat coloniștii sași a făcut ca după un timp urmașii lor să nu-și mai cunoască adevărata origine.

Următorul episod ilustrează cît de adîncă era lipsa de informații a populației săsești din Ardeal cu privire la obîrșia ei. În dieta din 1591 de la Alba Iulia, judele regal Albert Huet a apărat cu succes drepturile săsești negate de celelalte două stări, nobilimea maghiară și secuii, argumentîndu-și pledoaria pe ideea descendenței din daci, idee susținută de istoricul Jordanes care a identificat pe goți cu geții. Această teză a originii geto-gotice este dominantă pînă în secolul al XVII-lea, fiind susținută în scrierile lui Johannes Tröster, Lauretius Toppeltinus și Mathias Miles.

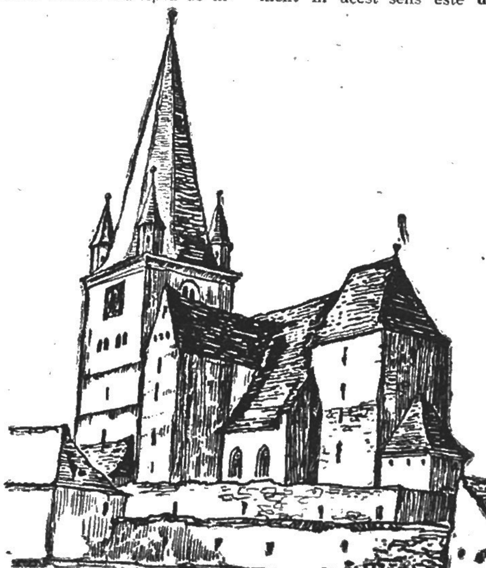
Ulterior însă, prin studii asupra arhitecturii bisericești, asupra ceramicii, asupra dialectelor vorbite, asupra toponimiei și patronimicii, asupra organizării gospodăriilor, asupra planimetriei satelor și asupra organizării teritoriului rural s-a ajuns la stabilirea ariei de proveniență a sașilor din Transilvania.

Concluziile actuale indică originea sașilor în Germania de sud-vest, Lorena, Alsacia, Flandra, regiunile de pe Mosela, din Franconia și chiar din Hessen. Graiurile săsești din Transilvania sînt frapant de asemănătoare, fonetic morfologic, cu cele din Luxemburg, dar această similitudine rezultă din situația lor de izolare lingvistică.

Colonizarea s-a produs în secolele al XII-lea și al XIII-lea. Cel mai vechi document în acest sens este diploma regelui Andrei al II-lea din anul 1224, prin care sînt confirmate drepturile și libertățile acordate „de prea evlaviosul rege Geza, bunicul nostru...".

Începuturile colonizării sînt apreciate în cea de a doua jumătate a domniei regelui Geza al II-lea (1141—1162), oricum după anul 1147 cînd cruciații au trecut prin Ungaria spre Țara Sfîntă. Teritoriul acordat se va numi pămînt crăiesc (fundus regius) iar ei vor fi un singur popor (unus sit populus), își vor alege preoții și funcționarii, vor presta servicii de război regelui și vor plăti impozit. În anul 1468 Matei Corvin întărește diploma andreană pentru totalitatea sașilor, comunitatea lor fiind denumită de atunci „Universitas Saxonum". Această instituție va fi desființată de legea maghiară din 1876 împreună cu vechiul „pămînt crăiesc" care va fi împărțit în județe.

Zonele în care s-au așezat sașii se găsesc în sudul Transilvaniei de la Orăștie pînă în Țara Bîrsei, iar în nord în Bistrița. Inițial ei au fost organizați în scaune și districte: Bistrița, Brașov, Orăștie, Sebeș, Miercurea, Sibiu, Nocrich, Cincu, Rupea, Sighișoara, Mediaș și Șeica.

III. Școala și Biserica

Poporul săsesc a rămas un popor de țărani și de tîrgoveți cu un deosebit simț al democratismului. În prima jumătate a secolului al XVI-lea, sub îndemnul lui Johannes Honterus, sașii au adoptat luteranismul, constituindu-se într-o comunitate religioasă de-sine-stătătoare. Reforma bisericii a fost însoțită de organizarea învățămîntului, astfel încît devin prima comunitate etnică din Europa care, în jurul anul 1700 elimină complet analfabetismul.

Biserica și școala au fost factorii dominați ai vieții lor naționale. Dacă spiritul de organizare este principala trăsătură caracteristică a poporului săsesc, cea mai puternică dintre organizațiile sale este Biserica Evanghelică de Confesiune Augsburgică. Poporul și confesiunea formează o unitate indisolubilă, avînd în fruntea bisericii (Volkskirche) un episcop ales. Consistoriul diecezan este cea mai înaltă corporație, iar prestația legislativă este asigurată de adunarea diecezană. Parohiile sînt administrate de un preot paroh ajutat de un presbiterium. Toate posturile sînt eligibile. La sași nu a existat numire în post. Toate școlile săsești au fost pînă la venirea regimului comunist, școli confesionale. Inspectorul școlilor primare a fost preotul din localitatea în care funcționa școala, iar al celor medii episcopul. Mulți dintre profesorii secundari aveau și studii teologice, încît dacă voiau puteau deveni și preoți. Urmarea a fost că s-a creat un simț deosebit pentru educație, greu de întîlnit la alte popoare.

În comunitatea săsească din Transilvania au existat aproape 300 de școli de diferite grade din care zece școli populare superioare, cinci școli civile, cinci licee, două gimnazii, o școală superioară de fete și două școli pedagogice.

(Continuare în numărul viitor)

Pagini de istorie contemporană

Capitolul al șaselea al cărții domnului David Funderburk Betrayal of America se intitulează „Ordinea noii lumi a lui Bush". Toate tentativele de acest fel au început cu mult zgomot și au sfîrșit lamentabil dacă nu chiar tragic, cum a fost „noua ordine" a domnului Hitler. Sigur că persoanele și condițiile sînt diferite, timpul e altul, motivațiile, argumentarea. Ceea ce rămîne comun tuturor „noilor ordini" sînt ororile. Și a început războiul din Golf. Bylly Graham spunea, la 17 ianuarie 1991, într-o predică la care participa și președintele Bush: „poate din acest război va veni o nouă pace și, așa cum a fost declarat de Președinte, o nouă ordine mondială".

Pentru ca să fie eliberat Kuweitul, cu cei o jumătate de milion de locuitori ai săi, au fost omorîți 135 000 de soldați irakieni și mai multe zeci de mii de copii, femei și bătrîni, victime ale bombardamentelor. Două milioane de oameni au luat calea refugiului murind de foame, de asprimile vremii, de boli. Un raport al organizației internaționale Greenpeace publică la 30 mai 1991, în Miami Herald, spune că: „După încetarea ostilităților zilnic mor de boli, de căldură și foame circa 3 000 de suflete... Războiul din Golf este cel mai distructiv război din istoria modernă a omenirii. În 43 de zile de ostilități, Statele Unite și aliații lor au ucis mai mulți irakieni decît a ucis Iranul în opt ani de război".

Într-un articol intitulat „Bine ați venit în mocirlă", Patrick Buchnan se întreabă cu justificare dacă cei o jumătate de milion de copii rămași orfani vor izbuti vreodată în viața lor să-i privească pe americani altfel decît ca pe asasinii părinților lor, cei ce le-au distrus țara prin bombardamente continue, sistematice?

Dăm mai jos cîteva citate din acest al șaselea capitol al cărții fostului ambasador al Statelor Unite ale Americii în România, domnul David Funderburk.

Noua Ordine Mondială a lui BUSH cu sovieticii în cadrul O.N.U.

„Cu o nouă Ordine Mondială... care se străduiește să ia naștere... vedem acum posibilă o Organizație a Națiunilor Unite care să acționeze așa cum visau fondatorii ei".

George Bush către Congresul American
11 septembrie 1990

„Nu văd cum un american înzestrat cu rațiune... ar putea concepe că e cu putință să se ajungă la îndeplinirea marilor țeluri naționale ale Statelor Unite prin Națiunile Unite. Așa ceva ar fi comparabil cu încercarea Statelor Unite de a-și supune spre aprobare propria legislație Sovietului Suprem al URSS".

Charles Lichenstein, fost ambasador adjunct al Statelor Unite la ONU — August 1986

Noua Ordine Mondială, sintagma utilizată de Bush a devenit atît de repede o parte integrantă în vocabularul principalelor mijloace ale mass mediei din anii 1990 și 1991, încît trebuie să ne închipuim că cei care îi alcătuiesc planurile Președintelui au calculat că ea poate fi acum propusă marelui public. În fond șase ani de pregătire prin presă în favoarea acțiunilor pro democrație ale lui Gorbaciov i-a convins pe mulți occidentali că actualul conducător al Uniunii Sovietice nu ar mai avea nimic comun cu predecesorii săi bolșevici. O asemenea masivă pregătire prin mass media a avut darul să sugereze Occidentului că Bush ar avea un mare plan, „neprimejdios pentru America, prin care se urmărește pacea mondială și cooperarea internațională. Așadar, Noua Ordine Mondială nu este pentru cei mai mulți americani nimic altceva decît o formulă care sintetizează doctrina lui Bush în domeniul politicii externe.

Brent Scoworoft, consilierul pentru problemele securității naționale, a descris această Nouă Ordine Mondială ca fiind „un moment de importanță istorică. Războiul rece s-a încheiat. Avem acum înaintea noastră perspectivele unui început de colaborare între marile puteri cărora le revine o extraordinară răspundere atît în ce privește domnia legii, cît și pacea și securitatea în întreaga lume. Dacă putem stabili în această privință rolul Organizației Națiunilor Unite, rolul celor cinci membri permanenți ai Consiliului de Securitate și al marilor puteri cu privire la menținerea unei ordini internaționale și la modul în care ar trebui să se acționeze pentru rezolvarea conflictelor, atunci cred că viitorul ar putea să devină o epocă lipsită de probleme. În cazul unor conflicte viitoare, tot ce vom avea nevoie să facem, va fi să adoptăm o moțiune O.N.U. pentru a rezolva problema...".

Ziariștii care își publică articolele în întreaga presă națională scriu la nesfîrșit despre Noua Ordine Mondială a lui Bush ca și cum acesta ar fi lucrul cel mai important pe care noi americanii l-am putea face pentru omenire. Chiar și reverendul Billy Graham a vorbit despre acest subiect după ce s-a întîlnit la Casa Albă cu președintele în primele zile ale războiului din Golf. R.W. Apple, jurnalist la New York Times, descrie obiectivele politicii externe ale lui Bush ca urmărind „să limiteze conflictele care-i amenință interesele economice, mai degrabă decît să limiteze comunismul, și ca tinzînd spre un nou multilateralism, bazat într-o foarte mare măsură pe Națiunile Unite... (în vreme ce), în mod ciudat, este dependent de vechiul adversar, Uniunea Sovietică".

Chiar și comentatorii cu vederi liberale au recunoscut — spre deosebire de Bush — că o angajare atît de fermă în Noua Ordine Mondială laolaltă cu Gorbaciov a avut ca rezultat faptul că America a preferat să-și întoarcă privirile în altă parte în timp ce trupele sovietice atacau popoarele baltice. Robert G. Maynard scria că Noua Ordine Mondială a lui Bush cu Gorbaciov s-ar putea dovedi în viitor mai puțin binefăcătoare, atîta timp cît Bush renunță la a critica acțiunile militare sovietice de la Vilnius pentru a-și păstra sprijinul îndoielnic al sovieticilor în Golful Persic. Joan Beck scrie în Chicago Tribune că Noua Ordine Mondială pare că se construiește pe un teren nesigur, ținînd seama de faptul că „dacă adevărata problemă o constituie libertatea și pacea în lumea de după războiul rece, de ce facem atît de puțin pentru țările baltice care se luptă de 50 de ani să se elibereze de sub ocupația Uniunii Sovietice?"

★

Noua Ordine Mondială a lui Bush constituie în mod limpede primul pas important pe calea spre un guvern mondial unic. După cum a declarat, în repetate rînduri Bush însuși în 1990 și 1991 el urmărește „să făurească o Nouă Ordine Mondială pentru soluționarea conflictelor". Ea conține ideea unor acțiuni colective de securitate cu sovieticii sub auspiciile O.N.U. Aceasta, în ciuda faptului că O.N.U., ca un întreg, votează împotriva intereselor americane în 61% din cazuri. În acest context sovieticii și americanii ar urma să coopereze pentru a menține ordinea și pacea în lume și pentru a descuraja agresiunea. Bush a spus: „Văd aici promisiunea unei Noi Ordini Mondiale dacă acționăm cum trebuie". Și tocmai această afirmație mă neliniștește.

Pe lîngă faptul că sovieticii au fost luați ca parteneri în Noua Ordine Mondială, se pare că nu a fost uitat nici aspectul Trilateral și dominația mondială. Directorul Centrului de studiu pentru probleme externe de pe lîngă Departamentul de Stat sublinia într-un raport prealabil publicat în decembrie 1990 că următoarele două decenii vor asista la apariția unei noi puteri globale dominată de trei blocuri: Statele Unite, Japonia și Comunitatea Europeană.

Alții au descris evoluția Noii Ordini Mondiale ca însemnînd că una din cele patru sau cinci mari puteri va ajunge să domine lumea prin intermediul instrumentelor reprezentate de organizații cum ar fi O.N.U. și corporațiile globale. Secretarul de stat adjunct al lui Bush, Lawrence Yagleburger, a exprimat lucrurile astfel: „Problema este dacă trei centre de putere — Statele Unite, Japonia și Europa Occidentală — pot controla acest proces de tranziție... Alții au făcut aluzie la faptul că vechile idei de suveranitate și naționalitate vor dispare în cadrul acestei Noi Ordini Mondiale, care va fi dominată din culise de marii financiari și de instituțiile financiare: corporațiile globale și centrele puterii financiare.

Important de subliniat, cît de identice sînt punctele de vedere sovietice cu cele ale administrației Bush cu privire la Noua Ordine Mondială.

★

Aducînd laude Organizației Națiunilor Unite — acest cuibar de spioni ai KGB-ului și al radicalilor antiamericani din Lumea a Treia — Bush a declarat: „o sută de generații au căutat calea spre pace, fără să o găsească", dar acum, cînd noua lume se luptă să se nască, „avem în fața ochilor o Organizație a Națiunilor Unite care acționează așa cum gîndeau fondatorii ei".

Principalul partener al Statelor Unite în Noua Ordine Mondială este Uniunea Sovietică comunistă. Pe lîngă „cooperarea" sovieto-americană în războiul de la Golf împotriva Irakului, această relație de parteneri s-a văzut funcționînd atunci cînd Statele Unite au hotărît să nu-i ajute pe democrații lituanieni în lupta lor pentru a se elibera de jugul Moscovei și cînd Statele Unite au acceptat interesele sovietice în problema unificării Germaniei. De asemenea această relație a funcționat cînd sovieticii s-au hotărît să cedeze temporar o parte din Europa Centrală și de Est Occidentului și Statelor Unite pentru a obține ajutorul economic de care avea nevoie spre a supraviețui. Și tot aceeași relație ca între parteneri a funcționat în continuare pentru ca România și Bulgaria să nu facă parte din regiunea din care sovieticii au executat această retragere tactică.

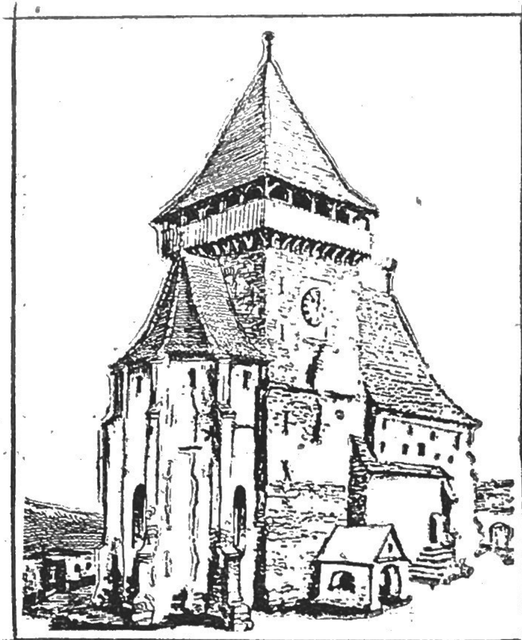
★

Comuniștii sovietici, conduși de Gorbaciov, sînt în mod evident un element cheie în planurile lui Bush. Adjuncții săi de la Casa Albă afirmau în martie 1991 că sînt îngrijorați de „riscurile că dezintegrarea internă accelerată a Uniunii Sovietice ar putea să submineze, prin proporțiile ei, efortul lui Bush de a crea Noua Ordine Mondială".

În această situație problema constă în faptul că aliindu-ne forțele cu comuniștii, va trebui să facem distincți în ce privește cursul politicii. Dar cum pot americanii să sprijine o politică ce este pe jumătate a libertății și pe jumătate comunistă.

Luîndu-și ca aliați pe tiranii comuniști și pe alți dictatori în cadrul O.N.U., Bush creează condițiile ca flagelul fără precedent al comunismului să nu fie înfrînt, ci mai de grabă ajutat de către America.

Și astfel o alianță în vederea creerii unei Noi Ordini în lume nu face decît să garanteze că principiile istorice ale politicii americane vor fi, pînă la urmă, trădate.

O reuniune secretă în Germania

Dacă încă nu există, s-a mai făcut un pas spre realizarea guvernului mondial prin reuniunea ce a avut loc la Baden-Baden, în zilele de 7—9 iunie, a grupului Bilderberg (cercul restrîns și select al comisiei Trilaterale).

Întîlnirea la care ne referim a fost înconjurată de un secret mai riguros, ca de obicei. Populația orașului provincial a fost total surprinsă să descopere foarte numeroasele forțe de ordine ce înconjurau fortăreața Badischer Hof în care erau reuniți cei o sută douăzeci de participanți; curioșii fiind îndepărtați fără menajamente. Datorită efortului jurnalistului american James P. Tuker, redactor la Spotlight, au putut fi identificate, printre participanți, următoarele personalități: Henry Kissinger, David Rockefeller, regina Beatrix, directorul concernului Fiat, Giovani Angelli, regele Juan Carlos al Spaniei, Manfred Worner, etc...

Guvernul mondial se pare că există deja și acționează. La comisia Trilaterală reunită la Tokyo în aprilie curent, s-a propus perceperea unei taxe provizorii de doi cenți per baril la petrolul brut, „destinată Națiunilor Unite în scopul reconstrucției Kuweitului; de fapt ca să înceapă să-i obișnuiască pe locuitorii tuturor țărilor să sprijine financiar O.N.U., această entitate supranațională. În treacăt Tucker adaugă: „nimic nu e mai permanent decît o taxă provizorie".

Secretul cu care se înconjoară acești „iluminați" începe să fie neliniștitor. Cu atît mai mult cu cît marile companii de presă păstrează o suspectă tăcere.

A.B.

Neamul nostru va învia spre cinste şi nu spre osîndă

O întrebare în loc de răspuns

Oare, dacă ar trăi Constantin Noica şi ar citi interviul acordat de foştii săi discipoli, Andrei Pleşu şi Gabriel Liiceanu domnului Alain Finkielkraut, ce sentimente l-ar încerca? Ce ar gîndi oare maestrul auzindu-i cum vorbesc unui străin, cu străină detaşare, despre tragedia ţării, suferinţele neamului năclăit în minciună, despre intelectuali, astăzi cînd sensul cuvîntului „intelectual", cu contribuţia masivă a oamenilor de cultură, evoluează grabnic către peiorativ?

Sigur că domniile lor au libertatea să spună ce gîndesc sau tot ce li se pare oportun: argumente au pentru toate tezele, că doar sînt „filozofi". Ca domnul Pleşu, sfidînd orice superlativ atins în ridicol, afirmă că e un act de mare curaj să fii ministru, e treaba domniei sale, aşa precum domnul Liiceanu, imitîndu-l, găseşte ca o mare realizare crearea editurii la care domnia sa e director, concedem. Despre cele de mai sus citim, zîmbim şi ne abţinem de la comentarii la fel cum păstrăm o tăcere desăvîrşită despre modul cum îşi tratează, cu suficienţa omului ajuns, fostul maestru. Noi ne rugăm „pentru fratele Alexandru".

Singurul punct din interviu la care facem neînsemnata noastră obiecţie este acela că referindu-se la noi, „prizonierii politici", ne categoriseşte ca opozanţi din resentiment pentru că: „nu s-au încheiat conturile cu cei care i-au chinuit". Ciudat de simplistă ni se pare viziunea distinsului om de cultură despre o „tipologie a opoziţiei", reducînd-o aproape la cel ce-şi fac veacul în restaurantul Casei Scriitorilor şi uitînd că şi opoziţia, ca şi ţara o poartă pe greabănul lor cei „mulţi, cei slabi de minte şi tari de virtute". Opoziţia e pentru dreptate, domnule Pleşu, şi n-are nimic comun cu fiii chinuitorilor de neam cu care vă simţiţi onorat să staţi laolaltă. Opoziţia e sacrificiu, dar asta n-aveţi de unde s-o ştiţi dumneavoastră.

Drept este că noi ne-am ridicat contra comunismului, că am trecut prin „experienţe înfricoşătoare", că supravieţuind fizic ne-am încrincenat zeci de ani să supravieţuim moral, rezistînd tuturor presiunilor de a fi făcuţi delatori. Iar astăzi bătrîni, bolnavi, vlăguiţi tot mai sîntem miezul a ce mai este în România opoziţie, şi asta nu din resentiment, ci din conştiinţa datoriei. Sigur că păstrîndu-ne credinţa în ţară, în neam, în familie şi Dumnezeu apărem cam desueţi în ochii dumneavoastră a celor ce, unşi cu cacao occidental, afişaţi concepţii moderne federalisto — internaţionalo-trilaterale; sînt la modă, se poartă, şi sînt rentabile. Deşi nu observaţi, opoziţia are totuşi o substanţă.

Cu toată bogăţia dumneavoastră fizică şi intelectuaală noi vă ignorăm. Nu vă punem sub semnul întrebării nici scaunul, nici tacîmul la masa împărătească, nici măcar titlul de „dizident", fabricat de „Europa Liberă". Atunci de ce vă legaţi de noi, domnule ministru?

A.F.D.P.R.

ASEMANĂRI

În Jilava anilor 50, unde, în camere în care treizeci de oameni ar fi stat înghesuiţi, se găseau peste două sute, unde foamea, setea, nespălarea erau nimic pe lîngă lipsa de aer iar mirosul de excremente şi urină era cu mult lăsat în urmă de cel al puroiului şi al cangrenelor deschise, se mai întîmpla să mai moară cîte unul ce-şi fie lăsat aşa, neanunţat, două, trei zile pentru ca vecinii să-i poată lua porţia de pîine, de mîncare, de apă.

Pestilenţa politicii guvernamentale dar mai ales comportarea subumană a alesşilor mi-au readus în minte acele timpuri, acele practici. Economia socialistă, multă vreme agonizantă, şi-a dat, cum se ştie, obştescul sfîrşit. Cadavrul „planului unic" a intrat deja într-o avansată putrefacţie, dar în starea de confuzie savant menţinută, aceiaşi beneficiari încearcă să mai lungească, cît s-o putea, înhumarea ca să mai profite, să mai apuce cît mai sînt în funcţii, să mai amîne momentul cînd, şi ei ştiu asta, vor trebui să predea succesiunea celor în drept. Că nimic nu merge cum trebuie, că ţara se afundă în loc să iasă din mocirlă nu pare să-i preocupe pe guvernanţi. Că peste tot şi peste toate nedreptatea, de diferite sexe, îşi practică lăbărţat prostutuţia, nu-i interesează pe hulpavi, ci doar ştiinţa devalorizării şi tehnica învrăjbirii cu care încearcă să-şi păstreze cît mai mult timp poziţiile spre cît mai deplina înavuţire.

Viaţa şi moartea sînt lucruri fireşti. Înţelepţii noştri bătrîni, după ani de muncă, de dreaptă vieţuire în respectarea poruncilor de neclintită cinste, lăsate din moşi strămoşi, se plecau spre odihnă, se înveleau cu pămîntul sfînt al ţării aşternîndu-şi osemintele temelie credinţei că neamul va învia spre cinste şi nu spre osîndă la dreapta judecată a lui Dumnezeu.

Cei haini ne-au luat şi ne-au dus tezaurele, bogăţiile, frumuseţile. Ne-au sărăcit, ne-au urîţit, ne-au schilodit. Se căznesc să ne smulgă şi sufletul. Am plătit cu multe lacrimi şi sînge, cu îndelungată răbdare dărîmarea, în cele din urmă, a socialismului dar din laşitate n-am acceptat să se ardă rana cu fierul roşu, ne-am lăsat amăgiţi că nu e necesară terapia de şoc, şi acum constatăm că necroza trece de la mădularul bolnav la tot corpul.

Nu mai e vreme. E grabnic să ardem stîrvul comunismului cu tot putregaiul. Tot. Căci au început să prindă putere. Nu vedeţi cum umblă cu tertipuri să ne astupe gura?

Constantin IORGULESCU

O PARABOLĂ

Lucrarea lui Steven Runciman, CĂDEREA CONSTANTINOPOLULUI, nu impresionează atît prin cumplita tragedie pe care o descrie, prăbuşirea Imperiului Roman de Răsărit, cît prin izbitoarea asemănare cu momente şi situaţii ulterioare din frămîntata istorie a Europei.

Să ne găsim în faţa unui model pe care istoria cadrului de cultură european îl repetă din timp în timp, dimensiunile repetiţiei fiind doar diferite? Un model a cărui structură se păstrează neaiterată iar liniile din care se încheagă îşi menţin perpetuu aceleaşi semnificaţii.

În mare este vorba de o primejdie de moarte care ameninţă existenţei culturii occidentale, dar, din raţiuni de ordin tactic, la început agresorul se limitează a ataca numai zonele periferice ale lumii civilizate. Procedează metodic, lăsînd intenţionat impresia că obiectivele sale sînt limitate şi că după atingerea lor se va opri definitiv.

Deşi nimeni nu se îndoieşte de neadevărul acestor declaraţii, interese meschine determină lumea occidentală să le accepte. Cît timp ameninţarea nu este directă, Occidentul nu este dispus să-şi tulbure liniştea şi să-şi primejduiască bunăstarea printr-un angajament bazat pe principii. Iar dacă după trecerea momentului de criză se pot stabili relaţii economice avantajoase cu agresorul, cu atît mai bine. Va urma o perioadă de prosperitate materială, cultura va înflori şi amintirea datoriilor neîmplinite se va estompa treptat odată cu trecerea timpului. Iar noi, cei apăruţi la cîteva veacuri după consumarea tragediei, vom reţine anul 1453, anul căderii Constantinopolului, doar ca pe o dată istorică oarecare. Profunde şi semnificaţie se va pierde.

Îşi vor fi amintit poate de ea vienezii anului 1683 asediaţi de oştile otomane cînd numai eroica intervenţie a lui Ion Sobieski, regele Poloniei, a salvat Europa de dominaţia semilunei dar profunda semnificaţie a abandonului de atunci şi de azi va fi cu bună ştiinţă trecută cu vederea.

S-ar impune şi concluzii, dar cîtă vreme valoarea morală şi valoarea politică rămîn două realităţi fundamental distincte ele nu-şi au rostul. Întotdeauna se va găsi o Romă care să fie mai interesată de Unire decît de sensurile eterne ale creştinismului, condiţionîndu-şi ajutorul de acceptarea primatului papal, se va găsi un Urban, specialist în fabricarea unor arme de distrugere superperfecţionate, care să-i făurească lui Mehmet tunurile cu care să dărîme zidurile Constantinopolului şi se vor găsi state europene care să se grăbească să încheie avantajoase tratate economice cu orice alt „Mehmet" ori cît de detestat ar fi el sub aspect moral.

Cît despre ultimul Constantin, împăratul care a căzut apărîndu-şi eroic cetatea, conştiinţa europeană nu-l va reţine nici măcar ca pe un simbol.

Gabriel CONSTANTINESCU

Dincolo de culori

Săptămîna trecută cetăţeanul Vasile Văcaru, fesenist ceva mai răsărit din (Fe)Senatul României, a răspuns unei intervenţii a d-lui Sabin Ivan, senator liberal de Constanţa, intervenţie ce aducea în discuţie evenimentele de la 13—15 iunie 1990. Nu mă voi referi la impertinenţa cu care numitul Văcaru a eludat fondul chestiunii, ci doar la un anume pasaj din discursul fesenistului.

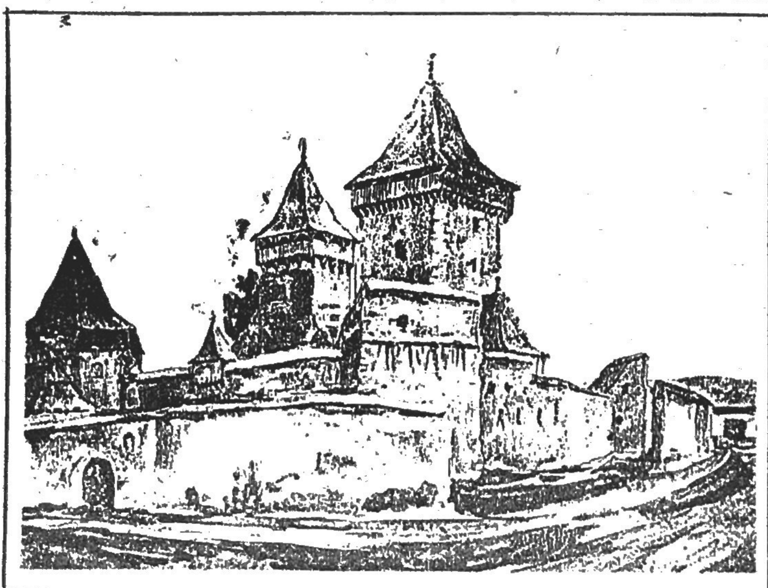
Tam-nesam, politicianul de la Gorj pomeneşte de profesorul Gh. Calciu şi apoi se întreabă (hîtru, chipurile) dacă e vorba de una şi aceeaşi persoană cu preotul Calciu-Dumitreasa, „verde încă", spre a cita exact. „Verde, încă", zice, şmechereşte, tovarăşul Văcaru de la Senatul P.C.R. Adică, să tălmăcim noi: legionar.

Nu ştiu dacă părintele Calciu a fost sau nu legionar ori simpatizant al mişcării legionare. Tot ce se poate. Deşi denigrarea şi minciuna sînt, demult, singurele argumente feseniste, să admitem, totuşi, ipotetic, că da, a fost legionar. Putem reduce, oare, o personalitate de talia părintelui Calciu la acest fapt? Şi putem admite desfiinţarea, anularea, condamnarea din principiu şi totală, a oricărui om care a avut, într-un fel sau altul, tangenţe cu mişcarea şi cu spiritul legionar? În nici un caz, cel puţin atîta vreme cît am căzut cu toţii de acord că nu e o vină în sine aceea de a fi fost membru al P.C.R. — şi asta după 45 ani de nelegiuiri. În nici un caz, atîta vreme cît în capul statului îmi şade un comunist din tată-n fiu şi fără altă ocupaţie toată viaţa, cît în fruntea Senatului îmi şade un fruntaş comunist dresat în U.R.S.S., şi cît în fruntea Adunării Deputaţilor îmi şade un politruc care, cînd n-a mişunat pe la C.C. al U.T.C., a făcut pe profesorul de „socialism ştiinţific".

Nu ştiu, repet, dacă părintele Calciu a fost sau nu legionar. Ceea ce ştiu e că a cunoscut faţa cea mai cumplită a închisorilor comuniste (arestat prima oară, în 1948, cînd era student), că a străbătut un cutremurător traseu de suferinţă şi de conştiinţă, şi mai ştiu că prin '77, cînd nu se mai afla nimeni în puşcărie politică în România, şi cînd pomenitul Văcaru bătea din palme şi defila la zile fixe, ca un căţeluş isteţ şi devotat preotul Calciu era din nou în temniţă. Tot pe vremea aceea, tov. Iliescu îşi primea lefuşoara de la C.C. al P.C.R. şi stătea sluj la teleconferinţe cu „şefu", tov. (pe atunci) Petre Roman lupta pe la Toulouse, iar tov. Dumitraşcu, de la judeţeana P.C.R. Constanţa, mergea pe teren să explice „genialele concepţii".

Una este, aşadar (şi sînt întrutotul de acord), să condamnăm definitiv orice practică politică extremistă şi orice sistem politic totalitar, şi cu totul alta ca un oarecare Văcaru, comunist toată viaţa şi fesenist la spartul tîrgului, să se refere la părintele Calciu ca la un infractor. Căci diferenţa dintre el nu este una de eventuală culoare („verde încă" sau roşu încă), ci una de calitate a individului. Adică diferenţa dintre un trepăduş şi un luptător.

Crin ANTONESCU

Un ochi rîde, altul plînge...

S-a adus adeseori vorba în vremea din urmă despre nivelul cultural lamentabil al societății românești. Dar nu atît incultura populației de rînd este de natură să ne îngrijoreze (într-o stare oarecum similară se află astăzi și populația unor țări cu vechi tradiții de cultură și civilizație), ci mai cu seamă incultura unei părți însemnate a protipendadei noastre postrevoluționare. Să fie oare semidoctismul și chiar analfabetismul „oficializat" o nouă formă de manifestare a... toleranței românești?! Cert este că Parlamentul și Televiziunea ar ocupa neîndoielnic primele locuri într-un posibil clasament al „tribunelor" oficiale ale semidoctismului românesc. Un meci comentat de dl Dumitru Graur (fiul lingvistului Alexandrul Graur, cel care ne-nvăța pînă mai acum cîțiva ani să vorbim corect românește!...) sau un discurs parlamentar al d-lui Gheorghe Dumitrașcu (un Nae Cațavencu ajus totuși la deputăție) au întotdeauna ceva de un tragicomic cultural inegalabil. Guvernul nu vrea să se lase nici el mai prejos. Deunăzi, cînd cu calamitățile naturale din Moldova de peste Prut, un anume domn Mihnea Constantinescu, purtător de cuvînt, ne-a asigurat că dl. Petre Roman este hotărît să... „refacă pagubele" de acolo! Dar vorba aceea: gura păcătosului adevăr grăiește... La „refăcut pagube" premierul nostru a dovedit o pricepere incontestabilă. Las' să le mai refacă și pe la moldoveni, că pe la noi le-a făcut și le-a refăcut destul! Purtătorul de cuvînt al S.R.I., dl. Ulieru, ar spune poate că este „o eroare din greșeală" (cum s-a afirmat nu demult despre cazul Berevoiești). Vreun reprezentant al Poliției ne-ar acuza poate că vrem „să profanăm injurii" la adresa Guvernului (cum s-a și afirmat la TVR pe vremea manifestațiilor din Piața Universității). Noi nu ne-am propus însă altceva decît să semnalăm, cu cîteva exemple de notorietate publică, o situație care devine pe zi ce trece mai jenantă.

Și ca să nu se creadă că avem ce avem numai cu Puterea și cu anexele ei, vom mai evoca niște exemple întristătoare din tabăra mai degrabă opusă. O universitate particulară înființată nu demult și-a făcut prima recomandare publică printr-o reclamă la televiziune (numai ulterior rectificată) în care își grafia greșit propriul nume („Hiperion" în loc de „Hyperion")! Să tot înveți la o asemenea universitate particulară! E drept că nici pe la instituțiile de stat lucrurile nu par să stea prea grozav. Iată cam ce este în stare să debiteze un absolvent al IATC, într-un interviu televizat (în cadrul emisiunii studențești „Gaudeamus"): „Talentul — zice — e ceva derizoriu; azi îl ai, mîine nu-l mai ai" (!!!). Important ca să te realizezi n-ar fi așadar „derizoriul talent, ci mai degrabă „o voință animalică" (!!!). E tare, nu-i așa? Trebuie să recunoaștem că parlamentarii sau guvernanții noștri au fost de astă-dată pur și simplu surclasați! Poate că dl. Iliescu a sesizat la studențimea noastră tocmai o astfel de „voință animalică" atunci cînd a arătat cum „se adăpează" tinerii în Piața Universității....

Și pentru că tot veni vorba despre Piața Universității, să ne amintim că actorul Ovidiu Moldovan (nu-l confundați, vă rog, cu Ovidiu Iuliu!) a recitat acolo, din balcon, în mai multe seri la rînd, „Doina" lui Eminescu, sărind de fiecare dată același vers („Și cum vin cu drum-de-fier"). Nu s-a găsit nimeni, în chiar incinta celui mai important templu cultural al țării, care să-l tragă de mînecă și să-l corecteze?!

Tuturor celor de mai sus (și altora de aceeași speță) li s-ar putea recomanda, ca un bun început de culturalizare, lectura atentă a altor versuri eminesciene:

„Nu se trec la noi potcoave
De la iepe demult moarte;
Pune-te de-nvață, dragă!
Nu știi carte, nu știi carte..."

★

Evreii nu permit națiunii române reabilitarea mareșalului Ion Antonescu. Domnul șef-rabin dr. Rosen Moses s-a pronunțat foarte categoric în acest sens. Dacă avem chef de reabilitări, deducem noi, mai bine am încerca cu de-alde Max Goldstein... Vrem să primim ajutoare din Occident? Vrem să intrăm în Europa? Atunci trebuie să-l uităm pe Ion Antonescu și tot ceea ce n-are girul evreiesc din istoria noastră națională. Ba chiar și cu Eminescu ar trebui să procedăm mai selectiv... Altminteri riscăm diagnosticul de „antisemitism" și s-a zis cu noi! Dacă nu ne lăsăm „exorcizați", evreii ne vor părăsi și să vedem cine o să ne mai învețe atunci democrația și economia de piață!

Nu ne putem împiedica să ne gîndim ce s-ar întîmpla dacă mîine-poimîine se vor ridica și ungurii, cerîndu-ne să-l uităm pe Avram Iancu, și grecii, cerîndu-ne să-l uităm pe Tudor Vladimirescu, ca să nu mai vorbim de turci, care ne-ar putea cere să uităm vreo duzină de voievozi români... Noroc că țiganii nu-s destul de uniți și de scrupuloși ca să ne impună să-l uităm pe bietul Budai-Deleanu!

Putem constata cu ușurință că toți străbunii noștri au fost incomozi pentru cîte cineva, drept care nu ne pare să ne rămînă decît o singură șansă: să ne lepădăm de toți și să ne apucăm să jelim și să comemorăm numai pe martirii altora, cerînd totdeodată iertare pentru că existăm și îngăduință pentru a exista mai departe. Iar dacă ținem cu tot dinadinsul să elogiem pe cineva, atunci să studiem vasta presă evreiască și să vedem încotro bate vîntul...

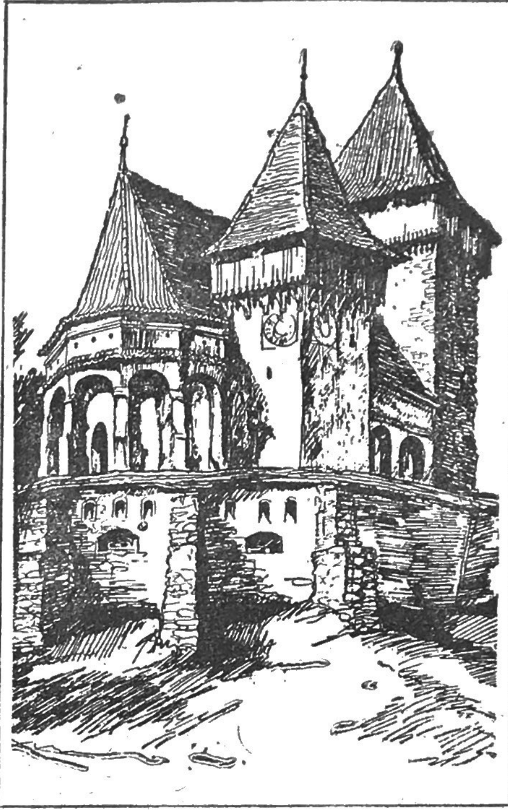
Dar cum să convingi de toate acestea poporul atît de stupid al domnului Brucan? L-am ruga deci pe excelența-sa să ne mai păsuiască vreo 20 de ani!...

★

Parlamentarii noștri nu trebuie să-și facă socoteala greșită că prin actul „platonic" al condamnării în ședință comună a Pactului Ribentropp-Molotov și-au spălat păcatele istorice și și-au cucerit dreptul la stima și admirația noastră. Pînă cînd ei nu vor invalida rușinosul tratat româno-sovietic încheiat pe 15 ani de președintele Iliescu, noi nu vom fi deloc convinși că președintele trage hăis iar Parlamentul cea. Sîntem sătui de politica prafului în ochi. Pînă una-alta, atitudinea dumnealor este doar o biată redută de cuvinte, în vreme ce pomenitul tratat este o crudă și umilitoare realitate...

Nu vrem să minimalizăm acest „moment istoric" al condamnării fățișe a odiosului act de acum o jumătate de secol, dar nici nu sîntem dispuși să mai acceptăm strategicele dumnealor jumătăți de măsură. Chiar dacă momentul a fost însoțit de tot penibilul devenit inerent vieții noastre publice (tardivitate, agramatism, festivism găunos, bîrlădenisme senile), el trebuie reținut ca o jumătate de pas înainte. Rămîne însă ca și turma parlamentară și văcarul ei să încerce să înțeleagă mai exact care este misiunea și în ce fel ar putea înceta să reprezinte în ochii multora „un Parlament al rușinii naționale"... Sperăm că vacanța le va fi un bun sfetnic.

V.A.M.

O păcăleală

Din multele rele pe care mi le-a cauzat securitatea și respectiv detenția este și una pe care, cu timpul, am început s-o consider un noroc. Arestîndu-mă în ultima clasă de liceu și ținîndu-mă o bună perioadă prin temnițe mi s-a răpit posibilitatea de a deveni un „intelectual". Căci o școală pe care n-o faci la vreme e ca un tren pe care, conform logici trahanachice, îl pierzi pentru că nu l-ai prins. Întreruperea prematură a instrucției e ca o amputare și cultura, autodidact obținută, funcționează, în cazul cel mai fericit, ca o proteză. Dar cum nici nenorocirile nu sînt totdeauna ce par, să trecem...

Situația de a fi neintelectual comportă, fără îndoială, multe neajunsuri dar și unele mici avantaje. Printre acestea e posibilitatea de a-ți păstra capul nealterat de luminile prea puternice ale maeștrilor, de tămîia, fie și neintenționată, a ucenicilor și în special de virușii maladiilor intelectuale ce bîntuie, mai nou, alterînd judecăți altădată solide și fără să țină seama că oamenii aceștia, cuprinși de morb, au fost de bună credință îndelungată vreme.

Dacă pentru bolile trupești, indiferent care, există hapuri, injecții, tratamente, pentru cele intelectuale se pare nu numai că nu avem remedii dar nici măcar mijloace de a stăvili contagiunea. Cu groază mă gîndesc la îmbolnăvirea la care sînt expuși acum scriitorii în urma declanșării epidemiei de havelită. Oricare dintre ei, oricît de poet, oricît de prozator, oricît de critic, poate fi, ex abrubto, cuprins de ideea că doar el poate deveni salvatorul patriei preluînd funcția de președinte al republicii. De ce nu, dacă în Cehoslovacia vecină un dramaturg a fost în stare s-o facă? În România de ce să nu se poată că doar și țara noastră e republică? Drept e că e una comunistă, făcută cu tancurile vecinilor. Și tot drept este că nici un român, care și-a păstrat simțul demnității și mai poartă în suflet, oricît de ascunsă, o fărîmă de dragoste de țară, nu poate să considere pumnul lui Vișinski cu care s-a pus capăt regalității, element de drept internațional.

Poate e doar o spaimă de „om prost". Poate că lipsa statutului de intelectual mă face să tremur la gîndul că după multe calamități naturale ne pîndește acum și calamitatea intelectuală. Dacă fiecare scriitor e un posibil președinte de republică nu vom avea în curînd o invazie de președinți? Ascult și eu ce se povestește la radio despre Congresul Alianței Civice și, ce pot să fac, mă chitesc în capul meu, ca Păcală. Atîta pricep.

C.I.

Economia situată în afară de drept este junglă!

Pe marginea Legii Fondului Funciar

S-a vorbit mult, s-a scris mult, s-a comentat mult, s-a dezbătut cu încetinitorul, peste limitele unei răbdări normale, şi încă nu s-a aplicat mai nimic. Sîntem obişnuiţi să se spună una şi să se facă alta, practică veche, comunistă, continuată cu „succes" şi în zilele noastre, totuşi...

Nu voi încerca o analiză de amănunt a acestei legi, ci doar voi enumera cele mai negative aspecte ale ei cu repercusiuni nefaste asupra întregii noastre ţărănimi şi asupra noastră a tuturora.

Orice injustiţie, încălcare a drepturilor fundamentale ale omului, este normal să fie îndreptată integral, sub toate aspectele. Legea fondului funciar nu respectă acest principiu simplu şi drept, şi această nerespectare se face din start adică din însăşi realizarea ei de principiu cu multă rea voinţă, în detrimentul ţăranului, al oamenilor în general.

Pămîntul trebuie să revină în întregime foştilor proprietari sau moştenitorilor acestora integral, nicidecum doar 10 hectare. Vecinii noştrii bulgari au hotărît acordarea de minim 30 de hectare de pămînt pentru un proprietar şi cu posibilitatea întocmirii formelor şi preluării pămîntului în timp de trei ani. Gradul de omenie bulgară să fie de trei ori mai mare decît „omenia" fesenistă?

Pămîntul trebuie să revină vechilor proprietari exact pe locul unde a fost iniţial, înainte de crima colectivizării forţate făcută cu incompetenţă şi cruzime de comunişti. Nu se poate concepe ca după 28—40 de ani de luare a proprietăţii, prin forţă, silnicie, abuzuri, ameninţări şi alte metode securisto-comuniste, să se facă dreptate parţială.

Cum adică, cînd un om este furat şi în sfîrşit după mult timp se dovedeşte hoţul şi lucrul sau obiectul furat se găseşte, nu cred că este cît de puţin logic, drept sau moral să se înapoieze păgubaşului doar atît cît vrea hoţul. Logica este cu capul în jos, făcută de marginile strîmte a unor creiere „dezvoltate" la celebra Academie Ştefan Gheorghiu.

O altă latură total nedreaptă şi nesatisfăcătoare a acestei legi funciare este reîmproprietărirea celor ce au muncit în fostele ceapeuri şi care nu au posedat şi nu posedă pămînt. Împroprietărirea lor cu 0,5 hectare de persoană este o batjocură adusă demnităţii omului deoarece este bine ştiut că în cele mai bune şi favorabile condiţii climatice de pe această minimă suprafaţă se poate scoate un venit aproximativ de circa 30 000 lei şi tot bine se ştie că din această infimă sumă nu se poate nici trăi şi nici muri de foame...

Unei familii de ţărani fără pămînt trebuia să i se facă o împroprietărire cu cel puţin 4 hectare pentru a le creea în mod real posibilitatea de muncă şi viaţă. Este absolut necesar să fie desfiinţate imediat toate Întreprinderile Agricole de Stat, este absolut necesar să fie desfiinţate toate Asociaţiile intercooperatiste. Trebuie neaparat şi imediat desfiinţate fermele fostelor gospodării p.c.r. şi dată o lege prin care toate suprafeţele de pămînt preluate în mod abuziv de către instituţii, fabrici şi alte organisme, care au abuzat de-a lungul anilor însuşindu-şi pămîntul ce nu le aparţinea, să fie luat înapoi şi tot acest pămînt să fie împărţit oamenilor. Vă pot asigura că pămîntul va ajunge tuturor şi chiar va prisosi.

Vreau să întreb pe cei care au conceput legea nedreptăţii fondului funciar: Cînd şi unde în istorie statul a fost şi este proprietar de pămînt? In afară desigur de statul comunist odios şi paranoic dezvoltat...

Este bine să se ştie că an de an, şi nu sînt puţini, statul comunist exploatînd crunt ţărănimea prin politica preţurilor, cotelor şi neplăţii muncii obţinea 15 miliarde lei beneficiu, bani pe care îi transfera încercînd să acopere cît de cît imensele pierderi din industrie. Ţara noastră a fost, este şi va fi o ţară cu primordiu specific agricol iar cei care au conceput o industrie paranoic dezvoltată nu au făcut altceva decît să ducă o ţară şi un neam prosper la un dezastru total, dezastru care din păcate continuă încă şi acum după evenimentele din 22 decembrie 1989.

Proprietarii actuali ai pămîntului sînt oameni bătrîni şi mulţi fără forţă şi vlagă. Creînd condiţii normale haosul agriculturii se va limpezi, drumul făcut de la sat spre oraş va reveni în sens invers. Mulţimea şomerilor industriali îşi va aduce aminte că 50 la sută din suprafaţa ţării este presărată cu sate şi comune ce au în jurul lor hectare întinse de pămînt ce îşi aşteaptă lucrătorii, iar roadele pămîntului vor da mulţumire întregii noastre populaţii. Totul depinde numai şi numai de noi, de felul şi de cantitatea de dreptate cu care judecăm şi aplicăm această lege a celei mai mari avuţii din lume, cea mai statornică şi cea mai naturală — pămîntul.

Dr. Romeo CATARIG

Să fim constructivi

Producţia industrială e în continuă scădere, fenomenul infracţional în creştere, respectarea legii a devenit poveste mitologică. În timp ce furtul, înşelăciunea, abuzul, mita sînt în agresivă ascensiune asistăm la resemnata dispariţie a înţelepciunii şi moralei publice. Din ce în ce mai mulţi regretă votul pe care l-au dat în Duminica orbului, căci la neajunsurile strîmtorării se adaugă, sînt nevoiţi să mai suporte, şi insolenţa celor reveniţi în funcţii după spaima trecătoare a „revoluţiei". Astăzi revopsiţii îşi rotunjesc cu febrilitate averile şi burţile, ca beneficiari ai haosului economic, singurul cu competenţă creat de „tehnocraţii" echipei guvernamentale.

După un an şi jumătate de gestiune, guvernul Roman are toate rezultatele negative, doar producţia de bancuri dă semne de redresare, stimulată personal de către premier: Gluma că şi-ar fi schimbat miniştrii din motive de epuizare e hazoasă rău, atîta doar că, în context, zîmbetul se sleieşte, de milă. Penibil. Şi n-ar fi singurul. Celor ce se plîng de actuala stare de lucruri, li se atrage atenţia. Mulţi din cei rămaşi la nivelul intelectual al învăţămîntului de partid pretind nemulţumiţilor ce ridică probleme, să fie „constructivi". Eu, nefiind nesimţit la critică, am să mă supun cerinţei şi am să spun ce consider că ar fi trebuit să facă un guvern, după preluarea puterii, dacă noţiunea de cinste nu-i era total indiferent, cum se pare că e cazul cu inginerescu cuplaj Iliescu—Roman.

La căderea de la putere a clanului Ceauşescu, cu cheltuieli mari, cu productivitate scăzută, adică în continuă pierdere de viteză, economia ţării funcţiona totuşi. Partidul, pe atunci atotputernic, controla, dirija, aranja în aşa fel ca nimeni să nu moară de foame iar bunăstarea aparatului de partid şi de stat să fie asigurată; după nivelul ierarhic. Cel puţin un milion de membrii ai partidului comunist aveau avantaje din acest statut şi, dintre ei, cel puţin o sută de mii aveau cîştiguri substanţiale; adică, în comparaţie cu restul populaţiei duceau o viaţă de lux şi acumulau bunuri, le puneau bine păstrîndu-le pentru uzul şi huzurul lor şi al descendenţilor. A fost revoluţie?

Cînd cei ce n-au lăsat nimic nedegradat de la materie la spirit, falsificînd totul: istorie, religie salam de soia, titluri academice, sînt, în cele din urmă, alungaţi, se impun măsuri care să facă imposibilă reîntoarcerea la vechea stare, punerea societăţii pe baze cinstite, astfel ca nicicînd să nu se poată repeta ruşinoasa, trecută, stare. Ce s-a făcut în acest sens? Nimic! Timp de patruzeci şi cinci de ani românii au rezistat comunismului cu arma în mînă, în închisori, lagăre exil. Cîţi din rezistenţii vechiului regim se află în noul guvern, în aparatul puterii actuale? Ce garanţie are ţara, asta fiind situaţia, că lucrurile nu se vor întoarce înapoi? E cunoscut că primul lucru pe care îl face un general învingător e să dezarmeze resturile armatei învinse. Dacă Revoluţia Română a învins de ce comuniştilor nu li s-au luat armele? Să fim înţeleşi, nu e vorba nici de atotbiruitoarea ştiinţă marxist-leninistă, nici titlurile universitare, doctoratele, se ştie cum luate, ci de averile acumulate, ascunse, condensate în valori certe, puse la păstrare în locuri sigure. Nu cu titlurile de doctor honoris causa, acumulate de Ceauşescu, îşi face socoteala pecereul să mai revină în fruntea ţării ci cu banii furaţi din avuţia neamului.

Primul lucru pe care ar fi trebuit să-l facă noul guvern, ca să arate că are un minimum de respect pentru dreptate, pentru suferinţa de zeci de ani a societăţii româneşti, era să condamne ca nelegitimă şi vinovată vechea conducere şi să înceapă să pună bazele unei vieţi guvernată de legi cinstite. Ştiut fiind că cei ce conduseseră ţara pînă în decembrie '89 nu s-au dat înapoi de la nici o ilegalitate ca să acumuleze bunuri, primul lucru pe care ar fi trebuit să-l facă guvernul, rezultat din revoluţie, era să ceară de la fiecare cetăţean adult o declaraţie de avere, cu specificarea precisă a bunurilor şi a valorii lor, dată pe răspundere. În felul acesta s-ar fi cunoscut avuţia ce se află în posesia cetăţenilor şi s-ar fi putut face o departajare corectă a patrimoniului aparţinînd diferitelor categorii: sociale, profesionale, de vîrstă, de apartenenţă politică. Pentru prima dată o astfel de situaţie, cunoscută şi făcută publică, ar fi oferit proba inechităţilor comise de vechiul regim care se pretindea egalitar. S-ar fi putut vedea că peste 90% din totalul patrimoniului particular se afla în posesia comuniştilor deşi ei, împreună cu familiile, nu reprezentau nici un sfert din populaţie şi proveneau din „proletariat" adică din cei ce nu avuseseră înainte nici o avere. Astfel ar fi existat dovada că „orînduirea socialistă" ce a sărăcit societatea în ansamblu a favorizat totuşi îmbogăţirea unei categorii: slujitorii devotaţi ai partidului. Adevărul iese din calcul. O declaraţie de avere, cu verificarea celor declarate, ar fi putut să ofere dovada repacităţii, cupidităţii, inechităţii, practicate timp de decenii, în mod pervers, în numele fericirii şi justiţiei sociale. Noul guvern ar fi trebuit să facă public adevărul. Dar a preferat complicitatea cu predecesorii.

Al doilea lucru pe care ar fi trebuit să-l facă, poate primul în ordinea urgenţei, un guvern dornic să reinstaureze cinstea, era feroma monetară, O primă măsură ar fi fost scoaterea din circulaţie a bancnotelor vechi şi înlocuirea lor cu altele noi sau măcar ştampilate pentru a se lua astfel, celor ce aveau sume mari adunate din operaţiuni ilicite, să le schimbe la preţ scăzut pe valuta ce intra necontrolat în ţară, făcînd astfel să scadă valoarea leului, lucru care s-a întîmplat. Era o măsură obligatorie în cazul că noul guvern voia să rupă cu vechea mafie şi să jaloneze temeliile unei societăţi cinstite. Dar a lăsat să treacă un an şi jumătate pînă să facă să apară „Regulamentul privind operaţiunile curente şi transferurile de capital cu mijloace de plată străine". Toţi cei interesaţi au putut să-şi preschimbe banii şi să-i transporte la locuri sigure.

O societate nu poate funcţiona sănătos fără o justiţie care să merite acest nume. În perioada stalinistă era „dictatura proletariatului", „necontrolată de nici o lege". Partidul făcea „totul", inclusiv justiţia. Se cunosc consecinţele unui astfel de „drept": decăderea instituţiilor, dar mai ales degradarea morală. Un al treilea lucru de primă urgenţă, ce trebuia să-l facă guvernul postrevoluţionar era reorganizarea justiţiei, dar mai ales schimbarea întregului aparat compromis. Stat de drept cu o justiţie formată din foşti membrii P.C.R. e un nonsens. Nici conştiinţa vechii complicităţi, nici structurile mentale, reflexele, căpătate în zeci de ani de colaborare cu nedreptatea organizată nu se şterg prin adeziunea la noua putere. Prima condiţie a refacerii economice e, pare ciudat, restabilirea domniei legii... „economia situată în afară de drept este junglă!", spunea Petre Ţuţea într-un recent interviu acordat revistei REZISTENŢA. Guvernul nu pare preocupat de revenirea la justiţie. Cu jurişti integrii, cu magistraţi care nu primesc „indicaţii" nu se pot face „alegeri libere" de genul celor de la 20 mai 1990. Corupţia e menţinută pentru că foloseşte cuiva. Ghiciţi?

Şi reforma monetară, evaluarea averilor, crearea unei adevărate justiţii, erau măsuri de strîngentă urgenţă, dar nu se fac spre paguba ţării şi în folosul „noii clase". bişniţaro-nomenclaturiste. În Polonia s-au dat publicităţii numele noilor milionari. La noi se întîrzie. Probabil ca să nu ne tulbure „odioasele" nume pe care, sigur, le vom citi pe listă: petreşti, ceauşeşti, bărbuleşti, etc. E pentru liniştea noastră, dar mai ales pentru a lor.

Constantin IORGULESCU

Colegiul redacţional: Gabriel CONSTANTINESCU, Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU, C-tin IORGULESCU, Ion UNGUREANU

Adresa: 2400 — Sibiu, Calea Dumbrăvii 109, tel. 924/2 25 36